

ILUSTROVALA BĚLA KOLČÁKOVÁ

Tuláčikov obed

ERIK GROCH

Tuláčik spal na schodoch. Keď sa zobudil, otvoril oči. Bolo ráno. Žlté slniečko sa usmievalo. Mokrú kvety sa usmievali. Zelená tráva sa usmievala. Ale Tuláčik nič nevidel. Bol veľmi hladný. „Som hladný,“ povedal. „Som veľmi hladný.“

A bežal za Klárou. Najprv vošiel do chodby. Ale v chodbe nikto nebol. Potom vošiel do izby. Ale izba bola prázdna. Rýchlo vybehol na povalu. Na povale fúkal iba letný vietor. Nakoniec sa vrátil a vošiel do kuchyne. V kuchyni bol stôl. Za stolom sedela Klára. Na stole bol piškótvý koláč.

„Dobré ráno,“ veselo pozdravila Klára Tuláčika.

Ale Tuláčik povedal: „Som hladný, som veľmi hladný.“

„Máme piškótvý koláč,“ ukázala Klára na stôl. „Je veľmi dobrý.“

„Ja nechcem piškótvý koláč,“ povedal Tuláčik. „Ja nechcem nijaké koláče.“

Klára zosmutnela.

„Prečo nechceš koláč?“

„Pretože psy nejedia koláče,“ odvetil Tuláčik.

„A prečo psy nejedia koláče?“

„Pretože psom je z koláčov zle.“

„Ako zle?“ nerozumela Klára. Pretože Kláre bolo z koláčov vždy dobre.

„Takto,“ povedal Tuláčik a chytil sa za brucho. „A takto,“ pokračoval Tuláčik a vypúľil oči. „A ešte takto,“ ľahol si hore bruchom.

Klára sa pozerala, ako vyzerajú psy, keď zjedia koláče. Potom zakryla koláč na stole novinami, aby Tuláčikovi neprišlo zle.

„To je veľké nešťastie,“ povedala ustarostene.

Predstavovala si, koľko dobrých koláčov už zjedla. Predstavovala si, koľko dobrých koláčov ešte zje. Potom si predstavovala, koľko je na svete psov, ktoré nejedia koláče. A povedala: „To je naozaj veľké nešťastie.“

Nato Tuláčik poznamenal:

„Dal by som si nejakú veľmi chutnú kosť.“

„Čože? Kosť?“ zvolala prekvapená Klára.

„Kosť,“ zopakoval Tuláčik. „Každý pes je na raňajky kosť. To je celkom normálne.“

„Ale ja nijakú kosť nemám,“ zosmutnela Klára.

kostí ešte zje. Potom si predstavoval, koľko je na svete ľudí, ktorí nejedia kosti.

A pomyslel si: Je to naozaj veľké nešťastie.

Klára sedela vedľa Tuláčika a premýšľala. Najprv zatvorila oči. Ale nič jej nezišlo na um. Potom si zakryla oči dlaňami. Ale nič jej nezišlo na um.

Nakoniec otvorila oči a pozrela sa na Tuláčika.

Vtedy dostala nápad. „Práve mi niečo napadlo,“ povedala a rozbehla sa do kuchyne. Zobrala múku a vajíčka. Urobila piškótvé cesto. Cesto pogúľala a na oboch koncoch urobila guľky. Potom ho vložila do pece.

A upiekla piškótvú kosť.

„Tuláčik! Tuláčik!“ volala Klára, keď bola piškótvá kosť na stole. „Urobila som ti obed!“

Tuláčik pribehol do kuchyne a nechcel veriť vlastným očiam.

„Naozajstná kosť,“ radoval sa. „A aká veľká.“

Potom si kúsok odhryzol a čudoval sa: „Ešte nikdy som nejedol takú sladkú kosť.“

A znovu si odhryzol a povedal: „Možno ti bude chutiť, Klára.“ A podal Kláre kúsok piškótovej kosti.

„Je naozaj veľmi dobrá,“ povedala Klára a zjedla z nej polovicu.

Bol to veľmi vydarený obed.

„Len si zober,“ hovorila Klára Tuláčikovi. A tešila sa, že mu chutí piškótvý koláč.

„Len si vezmi,“ hovorí Tuláčik Kláre. A bol celý od radosti bez seba, že jej tak chutí kosť.

Tam, v kraji pod Duklou

JÁN TURAN

Na čo si myslel, vojačik,
pred zlatou bránou domova,
keď mračno babie leto zmietlo,
keď nad hlavou ti vzbĺkol les
a pod nohami rodná zem?
S pramienkom krvi pri srdci
z očí ti unikalo svetlo.
Myslel si na nás budúcich,
ktorí sa v mieri narodíme
a dosnívame raz tvoj sen.

Všetko už bolo na dosah
pred zlatou bránou domova:
rodný dom, Vltava i Váh,
voňal chlieb, cengla podkova,
svet bez biedy a bez obetí,
v ktorom je detí ako smetí
a dlhý život bez vojen.
Kým dosníval si tento sen,
srdce ti dotĺklo
tam, v kraji pod Duklou.

Vojačik, spiaci, tak sme tu!
Šťastní aj veselí, dnes mlkvi.
My deti tvojej slobody
dýchame s tebou pokoj Dukly.
Mierové slnko vychodí,
z doliny srdcia zvonov tlkli
a život sa nám privráva
široký ako Šírava.

Hľa, v teplom dychu jesene
hloh vyhádza zas do kvetu
a my ti kytku nesieme.
Vojačik, snívaj, my sme tu!

Chránené rastliny

PAVEL SIMAN

Na lúke za táborom rástlo veľa kvetov.
Chodili sme tam na prechádzky a niekedy
sme sa tam aj hrali. Keď sme hrali futbal,
vtedy sme si rastliny nevšimli, ale keď sme
sa prechádzali, vtedy sme si ich všimli.
Súdruh vedúci nám ukazoval kvety a hovoril,
že niektoré sú zákonom chránené, lebo ich je
už málo.

Potom sme si v tábore pozerali knižky
o rastlinách a videli sme, že niektoré rastliny
sú naozaj chránené zákonom.

Vlado mi povedal:

„Juro, zajtra môžeme ísť chrániť rastliny.
Chceš?“

Chcel som. Aj kamarát Paľo chcel.

Ráno sme nenápadne odišli na lúku, ale
nevedeli sme, ktoré rastlinky chrániť.

„Tie rastlinky sú chránené,“ povedal Paľo,
„ktorých je najmenej. Poobzerajme si lúku
a uvidíme.“

Začali sme si teda obzerať lúku. Najviac
bolo žltých kvetov, potom červených a bie-
lych, najmenej bolo modrých.

„Najmenej je modrých kvetov, preto sú
zákonom chránené a my ich tiež musíme
chrániť,“ poznamenal Paľo múdro.

„Ale ako sa chránia zákonom také kvety?“
spýtal sa Vlado.

Paľo nevedel, a ja som povedal:

„Keď som bol s rodičmi v múzeu, boli tam
chránené motýle aj rastliny vo vitrínach.“

Vlado navrhol:

„Tak vytrhajme všetky modré kvety
a dajme ich do vitríny.“

„Do akej vitríny? V tábore nijaká nie je,“
odvetil Paľo.

„To nič,“ vynašiel sa Vlado, „pošleme ich
do múzea.“

Keď sme vytrhali všetky modré kvety,
odniesli sme ich do tábora. Tam sme ich
zopár dali do vázy, ostatné sme schovali
v hore, aby ich nikto nenašiel.

„U nás je to dobre vymyslené,“ povedal
potom Vlado. „Zákon chráni tie veci, kto-
rých je málo. To sa mi páči.“

Aj mne sa to páčilo. Len Paľo zamudroval:

„Ktovie, či je zákonom chránená aj zubná
pasta, lebo ani tej nieto.“

„Netáraj,“ zahriakol som ho, „pasta ne-
rastie, ale sa vyrába. Preto nemôže byť
chránená zákonom. Chránené sú rastliny,
zvieratá a ľudia.“

Vlado povedal:

„Ľudia asi nie, tých je všade dosť.“

„A ja si myslím,“ uškrnul som sa, „že
niektorí ľudia sú chránení zákonom. Ale iba
takí, ktorých je málo.“

Na druhý deň sme chceli ísť znovu chrániť
rastliny, ale naša lúka bola pokosená. Najprv
sme sa zľakli, ale potom Vlado povedal:

„Ešte šťastie, že sme zachránili tie modré
kvety. Pošleme ich do múzea.“

Paľo prikývol a všetci sme boli radi, že sme
urobili dobrý skutok.

Rozprávka o vetách

JOZEF PAVLOVIČ

Trieda je orchester a učiteľ dirigent. Na koho ukáže rukou alebo paličkou, musí odpovedať.

Naposledy sa však neskúšalo. Celú hodinu sa preberala nová látka — aké poznáme vety. Oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie a sú aj vety v úvodzovkách, ktorým sa vraví priama reč.

Nasledujúcu prestávku kopol Maťo na školskom dvore do kamienka a trafil Peťov členok. Peťo poskočil a z úst mu vyletelo priamo na Maťu:

„Ty trúba!“

Peťova priama reč bola taká prenikavá, že sa obzrel každý, hoci kopnutie do kamienka si nevšimol skoro nik.

Maťo hrá síce v dychovom súbore na krídlovke, ale aj tak sa na tú nadávku urazil.

Po prestávke učiteľ oznámil triede:

„Blíži sa Medzinárodný deň detí. Pri tej príležitosti chystá naša škola akadémiu. Každá trieda by mala do nej prispieť nejakým číslom. Porozmýšľajte, čím vy prekvapíte... Peťo, Maťo, čo sa okopávate, vy ste ale čísla!“ napomenul učiteľ dvoch nespratníkov.

Trieda sa zasmiala, že z ničoho nič majú až

dve čísla, pravdaže, takéto čísla sa do akadémie nehodia.

Peťo a Maťo na seba zazerali aj cez ďalšiu prestávku. Ich správanie sa nevidelo najmä Cilke a Julke. Sú presvedčené, že všetkému je na vine Peťo.

Preto jedna druhej riekla:

„Vieš čo, Cilka?“

„Čo, Julka?“

„Venujme mu rozkazovaciú vetu!“

Cilka napísala niečo na papierik. Ale pre istotu sa ešte opýtala:

„Čo patrí na koniec rozkazovacej vety?“

„Výkričník. Tak sme sa to učili.“

„Ako vyzerá?“

„Ako čiarka s bodkou.“

„A ten bod je nad alebo pod?“

„Ja myslím, že sa bude lepšie vynímať hore.“

Papierik strčili Peťovi do rúk so slovami:

„Táto rozkazovacia veta je pre teba!“

Peťo si vetu prečíta:

Peťo, odpros Maťu!

„Toto že má byť rozkazovacia veta?“ rozosmeje sa. Za rozkazovacou vetou sa dáva výkričník, a nie veľké I bodkou. Takouto vetou si rozkazovať nedám, najmä keď nevieť, čo bolo predtým.“

Pokrkvál papierik a hodil ho do smetného koša.

Cilka a Julka sčerveneli ako dve ružičky. V rozkazovacích vetách nie sú ešte celkom doma. Ale okrem nich sú ešte aj vety opytovacie.

Napísala ju Julka.

„Za opytovacou vetou sa dáva čo?“ opýta sa Cilky.

„Otáznik.“

„Lenže aj otáznik má bodku.“

„Tú radšej vynechajme, aby sme ju zase nedali na nesprávne miesto.“

A tak cez poslednú prestávku dostal Peťo ďalší papierik.

„A to má byť zase čo?“ opýta sa.

„Opytovacia veta.“

Peťo chytil papierik do prstov a nahlas ho prečíta:

Peťo, prečo neodprosiš Maťu S

„Chacha! Toto že je opytovacia veta? Za každou opytovacou vetou sa kladie otáznik, a nie veľké S.“ A zase papierik putoval do koša.

Nuž veru tak. V ten deň Cilka a Julka v škole nič nedosiahli. Ale ani doma nelenili. Vymysleli ešte jednu vetu. Bez otáznika, bez výkričníka, ale aj bez čiarky a bez bodky.

Na druhý deň, len čo vošli do triedy, vzali Peťu nakrátko:

„Peťo!“

„Čo zas?“

„Včera si na Maťu pred všetkými zvriskol, hoci on na teba nezvriskol. Preto dnes prečítaš pred celou triedou toto,“ povedali a na lavicu mu položili veľký rys:

Pozerala Peťo na rys a zrazu mu zaihrá v očiach šibalstvo.

MÔJ SPOLUŽIAK
MAŤO NIE JE
TRÚBA NO
PREPÁČTE

Vstane, príde pred tabuľu, pokloní sa až po zem a veľkoryso prednesie:

„MÔJ SPOLUŽIAK MAŤO
NIE JE TRÚBA???
NO PREPÁČTE!!!“

Nato aj Maťo vyskočil z lavice a konečne prehovoril:

„Keď som ja trúba, tak ty si klarinet!“ A pravdu mal, lebo aj Peťo hrá v tom istom súbore.

Čo sa odohrávalo potom, stálo za všetky drobné. Maťo vytiahol z tašky krídlovku a Peťo klarinet a spustili dvojhlasne:

A keď prišiel učiteľ, deti nadšene volali:

„Už máme číslo do programu!“

„Nevravte! A aké?“

„Duo.“

„Aké duo?“

„Peťo a Maťo.“

A dvaja malí muzikanti sa predvádzajú znovu.

A na akadémii museli svoje hudobné číslo aj zopakovať. Väčší úspech nemala ani Monikina básnička, ani Mariánova pesnička, ani Ivetin balet. Lebo duo je len duo.

Cez kufříkové prázdniny

Štefan Balák

PRÁZDNINOVÝ KUFOR

„Kdeže, kufřík, kde sa ponáhľaš?
Prepánajána, veď nemáš pána,
čo v sebe nosíš,
čo v sebe máš?“

Kufřík ukazuje na cedulu:

„Dnes prichádzam z Honolulu.

Doklady a zopár vecí,
zubná kefka, pyžama,
tá sa nosí, tá sa má!“

Kufřík chodí po chodníku,
nebojí sa áut.

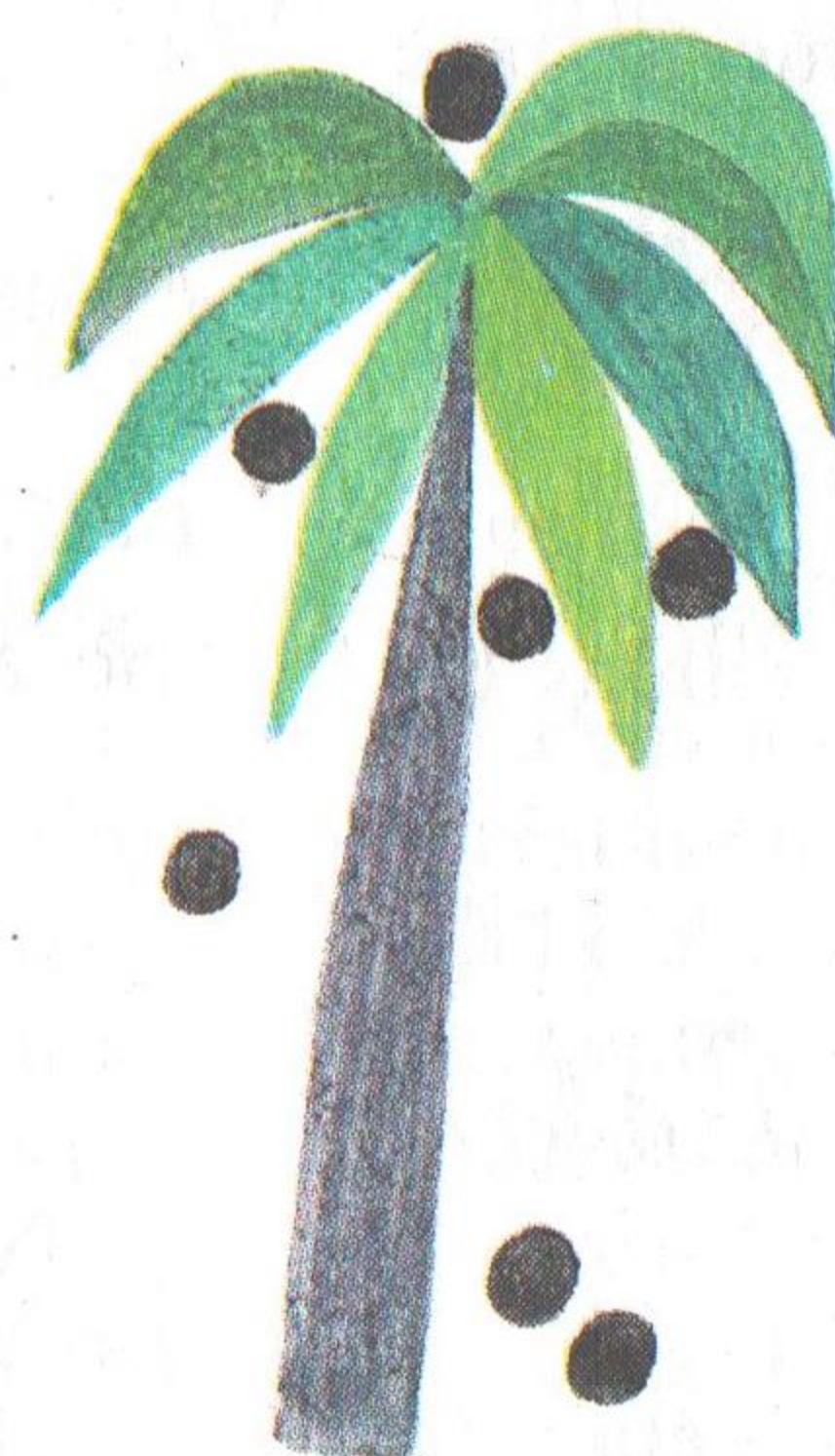
Zle odbočil doprava
a urobil aut.

Cez kufříkové prázdniny,
pochodil mestá, dediny,
aj slnečné pláže.

Na bratislavskej Riviére
sa človek neumaže.

Ustatý opiera sa o dvere,
rozpráva si o ovocí,
o počasí, o rýchliku,
ktorým precestuje mestá,
celú republiku,

Áziu,
Afriku,
Ameriku!

KONÍK TARZAN Z TANZÁNIE

Hijé!

Kokosové mlieko pije,
pije rosu,
čierny Tarzan z Tanzánie.
Už ma nesie,
hlavu kloní,
počujem dych lúčnych koní.
Bzučí hniezdo osie,
má chuť na ovocie.

Tarzan zrazu bzukol:
„Nechcem ovos,
ale cukor!“

Zazvonil zvonček.
Čierny koník dráhu nemení,
Tarzan, koník drevený,
preskakuje domček.
Hopy, hopy-hojda,
skočil kocúr z pôjda.
Hopy-hopy,
z Tanzánie do Európy,
Tarzanko ma nestratí.
Lapaj, jazdec, uzdu,
lapaj opraty!

PLAVČÍK HAPČÍK V HAPČÍKOVE

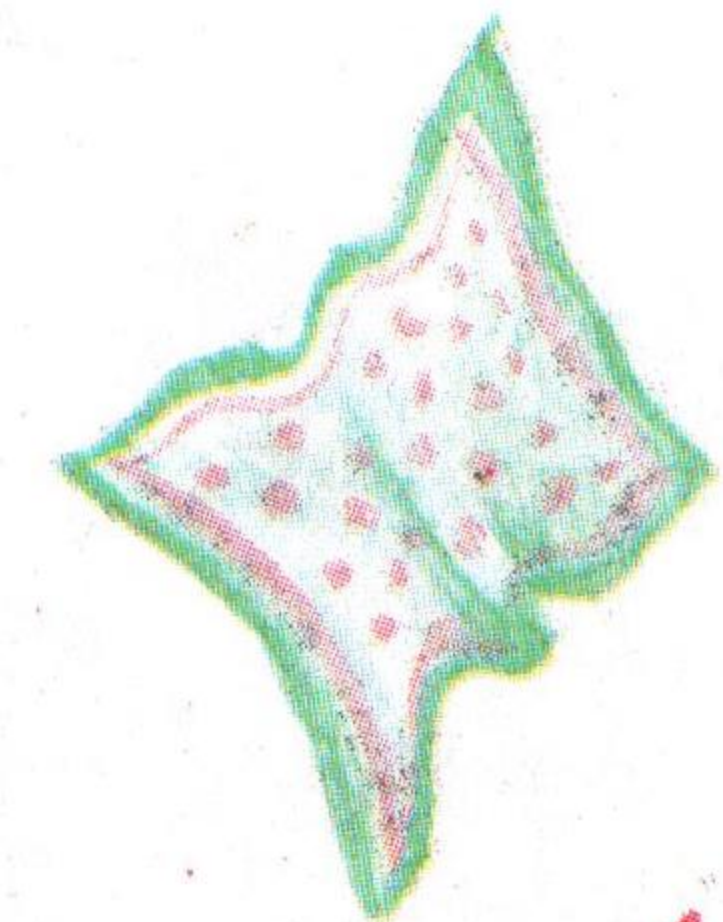
Ja som plavčík Hapčík
z Hapčíkova.

Nepočujem ani slova!
Prestaň tu už hapčíkovať,
stačí!

Zakotvíme v Rači.
Lodka, nech ju para tlačí,
hučí ako vodný vláčik,
zavezie nás do Rače,
kde sú chutné koláče,
potom zasa do Pezinka,
kde si vypijeme vínka.

A v Grobe je husacinka!
„Kapitán, vy neviete,
kde nás vlastne zveziete?
Z Hapčíkova do Hrušova,
opáliť sa do ružova.“

No kapitán z Hapčíkova
zlostne zastoná,
že pre veľké nachladnutie
plavba sa dnes nekoná.

Hádankum? KVAĐAKUM?

Hádanka č. 1: Marka chce byť novinárka. Má tlačiarňičku z veľkých písmen. Píše článok o slovenskej poetke, lebo sa jej páčia tri jej knihy. A v noci sa jej prisnilo, že jej všetky písmenká niekto porozhadzoval. Z mena spisovateľky bolo **I LUD MAL**. Z priezviska **ROD, PÁŇI, VOJSKÁ**. A ani za živý svet si Marka novinárka nemohla spomenúť, čo to vlastne poetka, národná umelkyňa, napísala. **NIČ-NIČ, KOZA, JOJ, BOK UHŮ, ŽE VOZ**. Také nezmyselné nápisy sa na Marku novinárku škerili. Ale ráno sa zo svojho sna iba smiala. V článku bolo meno, priezvisko i názvy troch kníh. Aké? Akých?

Hádanka č. 2:
Žiačik Janko Svíb
je celý preč z rýb,
len pri vode vždy by sedel,
kreslil by ich, keby vedel,
no vie iba automobil...

Rybár Janko Svíb
robí veľa chýb,
ale chybu neurobil,
keď raz išiel z rýb
a navštívil BIB.
Čo to znamená BIB a prečo naň Janko šiel?
S rozlúštením nám pošlite aj dáku kresbu, aby sme videli, ako kreslíte vy.

Hádanka č. 3: Starší brat hovorí sestre: **NEVER, NENES DAR, A MY!** Sestra sa urazí: „Čo mi rozkazuješ?“ — „Ja ti nerokujem, to som ti dal hádanku. Sú to traja slávni spisovatelia. Čoskoro sú tu Vianoce, a tak kúpim mladším súrodencom ich knihy.“

Odpovede posielajte na korešpondenčnom lístku na adresu Redakcia Slniečka, Suworovova 3, 815 19 Bratislava do 31. okt. 1989. Piatich najlepších lúštitelov odmeníme knihami.

KRESBA PETER CPIN

Ked' Prešporoku hrozila blýskavica-trasavica

JOZEF REPKO

Kominár Lojzo, kamenár Samko a kováč Ondriš boli vychýrení remeselníci — no ústa mali nevypláchnuté. Tak dlho brýzgali na kadejaké dane, čo vyrúbila vrchnosť, že mestská rada ich rodného mestečka rozhodla:

„Vrhajú tieň hanby na naše slávne mesto, preto v ňom nemôžu ostať. Vyprevadte ich, drábi, za mestské brány! Nech si idú hoci do pekla!“

Kdeže by tí traja chodili do Luciferovej ríše. Vykračujú si rovno do Prešporka. Štyri dni rezkej chôdze — a už čižmami búchajú

po dlaždiach veľkého mesta. Všade plno vyparadených slečniek, bruchatých kupcov, aj chlapcov ako vrabcov. A všetci komusi volajú na slávu.

„Že by akurát nám?“ čuduje sa kováč Ondriš.

„Asi už len tak bude,“ vraví kamenár Samko a kominár Lojzo prikyvuje: „Prešporáci sú svetaznalí, dopočuli sa, aká krivda nás postihla, nuž akiste takto nás chcú potešiť.“

Usmievajú sa a už by začali ďakovať za milé privítanie, keby sa akýsi kupec nerozkričal:

„Nech žije náš ochranca čarodejník Melhubius!“

Obzrú sa kamaráti za chrbát a vidia: po ulici si vykračuje chlapík v čiernom plášti a špicatom klobúku. Nos dvíha dohora, tvári sa, akoby chcel prerásť aj Michalskú vežu.

„Pred čím vás ochránil?“ vyzvedajú sa.

„Nepočuli ste?“ kupec na to. „Čo ste zač, veď u nás aj hluchí počuli, aká hrôza nás mala postihnúť?“

A veru mala. Ešteže na radnicu prikvitol chlapík v čiernom kabáte a špicatom klobúku. Uklonil sa richtárovi a tváriac sa múdro vraví:

„Vyčítal som z hrubých kníh, že nad Prešporkom sa rozpúta blýskavica, akú ešte nikto nezažil. A na dôvažok zemská trasavica, akú ešte nikto neprežil. Ale keď vyčítam z kníh zaklínadlá, ochránim vás. Naplňte toto,“ ukázal si na brucho, „i toto!“ A hodil na stôl mešec.

Hrklo v richtárovi aj v radných pánoch. Naplniť brucho by nebolo nič, no mešec je nielen načisto prázdny, ale je aj poriadne veľký. Lenže poraď si ináč! Taká blýskavica-trasavica narobí škody aj za sto mešcov. Súhlasili.

„Teraz, keď už všetko viete,“ dohovorel kupec, „volajte mu na slávu aj vy! Veď sa presvedčte, či sa blíži dajaká pohroma,“ ukazuje na oblohu.

Kováč Ondriš a kamenár Samko sa presvedčia. Nikde ani obláčika, všetko hore má farbu nezábudky. Zatiaľ kominár Lojzo si prezerá čarodejníka a vyvaľuje oči.

„Veď je to,“ trasie kamarátov za pleciami, „Janek Melhuba z nášho mestečka. Ak je on čarodejník, tak ja som čínsky cisár.“

„Namojveru, Janek Melhuba,“ čuduje sa aj kováč Ondriš. „Odkiaľživa bol veľký figliar.“

„A ešte väčší leňoch,“ dodáva kamenár Samko. „Statočná práca mu nikdy nevoňala. Podistým preto sa jedného dňa po ňom akoby zlahla zem.“

Hútajú kamaráti, čo urobiť. Lúto im je dôverčivých Prešporákov, ale či môžu krajanovi prekaziť figel?

„Nech sám povie, čo má za lubom,“ rozhodne kováč Ondriš a už kráča chlapíkovi v ústrety.

„Kde sa tu berieš, krajanko náš?“ volá a vystiera ruky, aby si objal suseda. No čarodejník Melhubius si len prikľadá k nosu navoňanú vreckovku a čosi bľabotá po latin-sky.

„Maestro si nespomína,“ prekladá istý múdry pán, „že by niekedy rozumel reči kadejakých odkundesov.“

Kováč Ondriš tam stojí, akoby mu vyhňa spadla na hlavu. Dlane ho náramne svrbia. Nemá však kedy pošúchať si ich o čarodejní-kove líca. Tomu je naponáhlo.

„Vari vo svete načisto osprosteli? Alebo sa priučili iba nedobrému?“ krúti hlavou kamenár Samko. „Čo tam po truľovi! Nech si len pánom uberá z mešcov, keď iné nevie.“

„Veď keby len on uberal,“ mračí sa kominár Lojzo. „Ibaže oni si ich zasa začnú dopĺňať. A vieme ako.“

Zaspomínajú si. V rodnom mestečku pán richtár a radní páni tiež teraz iste hútajú, ako vyfúknuť chudákovi z vrečka aj posledný groš. Vždy sa, koťuhy, dohútajú.

„A to sa tu nesmie stať,“ povie kováč Ondriš, len čo sa mu vráti reč.

Večer si čarodejník Melhubius naplňa brucho. Sedí u pána richtára, hltá pečienky, zajedá zákuskami, zapíja vínkom — a počúva, ako mu pán richtár a radní páni neprestávajú ďakovať za ochranu pred blýskavicou-trasavicou. Iba keď zrazu zaduní. To si pred richtárskou bránou kováč Ondriš spomenul na urážku a odľúkol si.

Pán richtár a páni radní zblednú. Čarodejník očervenie. Už neje, nepije, len nasucho preglga.

Ale ani to dlho nemôže. Rozlieha sa hrmot-pleskot. To si na richtárskom dvore kováč Ondriš pošúchal dlane. Stále ho náramne svrbia.

Pán richtár a páni radní sedia, akoby ich

k stoliciam prilepili. Zato čarodejník vyskočí na rovné nohy, no dlho nepostojí. Dlážka sa mu pod nimi dvíha, steny sa hýbu, obrazy z nich padajú. To sa kováč Ondriš oprel do richtárskeho domu.

„Blýskavica-trasavica je tu,“ kričí richtár s radnými pánmi. „Oklamal si nás. Všetci o chvíľu biedne zahynieme. Rýchlo vracaj zlatky!“

„Nebojte sa, akiste som z kníh neprečítal všetky zaklínadlá,“ upokojuje ich čarodejník. „Už ich aj bežím dočítať.“ A stratí sa v tme za dverami.

Lenže nestratí sa nadobro. Zdrapí ho čert. To ho kominár Lojzo zvierá v náručí, a nie veľmi priateľsky.

„Pomôžte, ľudkovia, kde ste kto! Čert ma berie,“ kričí čarodejník Melhubius.

„Čujme ho!“ potešia sa traja kamaráti. „Rýchlo si spomenul na reč odkundesov.“

Čarodejníkovi hneď trošičku odľahne.

„Skoro som sa naľakal,“ pokúša sa zasmiať, ale sa mu nechce. „Nuž ale či sa patrí

takto škaredo žartovať s krajanom-susedom?“

„Ba ani krajanstvo-susedstvo mu už nesmrdí,“ nechcú sa smiať traja kamaráti, no musia sa. „A veď sme ani nežartovali, Janek Melhuba.“

Janek Melhuba si stále myslí, že sa vykrúti.

„Keď ma pustíte,“ šepká, „každému dám za hrst zlatiek.“

„Pravdaže dáš, a to hneď,“ prikyvujú kamaráti. „Ibaže je nás viac ako dost.“

Ráno si bedári z najchudobnejších prešporckých domčekov dlho pretierajú oči. Sen nie a nie odohnať. Ani sa im to nepodarí, lebo to nie je sen; pred dverami ležia zlatky — a každý ich nazbiera za hrst.

Zostali traja kamaráti vykonávať remeslo v Prešporku a pretože mali súce ruky, bystré hlavy a dobré srdcia, aj sa v ňom poženili. Odvtedy je v tom meste čoraz viac takých, ako boli kováč Ondriš, kamenár Samko a kominár Lojzo.

VRABCE A DIALKY

Mikuláš Kasarda

Čvirikajú vrabce na streche:
Čo je dialka?

Čo je ďaleké?
Čosi, čo ťa pri srdiečku blaží,
kam sa ani vrabčiak neodváža.

Lastovičky prestrihnú k nej šnúru po lete,
divé husi jednotku jej po oblohe píšú.

Ty by si ta sotva doletel.

My v záhradách máme vrabčiu rišu,
na hruškách nás vetry pokolíšu,
my sa nemusíme túlať po svete.

BUBENÍCI

Mária Topolská

Len čo vyšla z lesa hmla,
obloha sa zatiahla.
Vietor skríkol do polí:
„O chvíľočku mrholí!“

Aj rozhlas nám zaránky
hlásil: „Budú prehánky!“
Dáždik kýchol: „Hapčí, hap!“
Kvapka spadla na odkvap.

Čože jedna! Sto ich je!
Dážď na strechy bubnuje.
A ja zasa na bubon.
„Pusť ma, mamka, radšej von!“

LIENKA

Ján Anđel

„Načo ti je, lienka,
bodkovaná halienka?“
„Bodky na nej rátam,
dali mi ich do vienka.“

Prvá bodka — pondelok.
Druhá bodka — utorok.
Tretia stredu hľadá.
Štvrtá k štvrtku sadá.
Piata bodka — piatok.
Šiesta nie je sviatok,
ale voľná sobota,
keď je veľká robota.
Siedma — to je nedeľa.“
Brnk! — A lienka letela.

Bohaté prasiatko

JÁN MILČÁK

PRASIATKO stálo na autobusovej zastávke a zvedavo sa obzeralo. Bolo tlsté, malo veľké okrúhle bruško a drobné očká. Pohlo sa a ozvalo sa cink, cink.

Nebolo si isté, či na Zelenú ulicu premáva autobus číslo 7, alebo 77.

„Čo to tak cinká?“ spýtal som sa.

„Moje bohatstvo,“ odpovedalo prasiatko.

Podišlo bližšie a začalo si ma obzerať. Na autobusovej zastávke sme stáli iba dvaja.

„Čo znamenajú tieto číslice?“ spýtalo sa.

„Odchody autobusov,“ odpovedal som.

Prasiatko sa potešilo. Od radosti zakrútilo chvostíkom. Začalo spočítavať číslice.

„Autobus pôjde už o 3 603 sekúnd,“ ozvalo sa.

„Vidno, že sa nevyznáš v cestovaní,“ povedal som.

„3 603 sekúnd je presne hodina a tri sekundy, nemáme veľa času,“ odpovedalo prasiatko.

Nad zastávkou poletoval dažďový mráčik. Ozvalo sa klopkanie. Na asfalte bubnovali drobní bubeníci. Dažďo-

vý mráčik jednostaj rozváža dažďových bubeníkov. Ulica sa o chvíľu leskla ako zrkadlo.

„Kto to tak vyleštil?“ spýtalo sa prasiatko.

„Prší,“ odpovedal som.

„Vyzerá to veľmi slávnostne,“ povedalo.

Vytiahol som dáždnik a rozprestrel som ho.

„Nechceš vyzeráť slávnostne?“ čudovalo sa prasiatko.

„Zmokol by som, bolo by to nerozumné.“

„Veľkí ustavične uvažujú o tom, čo je rozumné,“ povedalo.

Pokladalo sa za malé. Donedávna stálo na polici medzi hračkami a dievčatko Dorotka doň ukladalo peniažtky.

Vysvetlil som prasiatku, že číslice na autobusovej zastáv-

ke netreba zratúvať, odpocítavať, násobiť, ani deliť. Stačí si všimnúť jedno z nich.

„Aká škoda!“ povedalo prasiatko. „Je to zaujímavá zábava.“

Potom sa začalo nudiť.

„Kedy pôjde náš autobus?“ vyzvedalo sa.

„Cestujeme rovnakým autobusom?“ spýtal som sa.

„Najlepšie bude, keď budeme cestovať spolu,“ odpovedalo prasiatko.

„Chcem si kúpiť jablko,“ poznamenal som.

„To je dobre!“ zvolalo prasiatko. „Aj ja som sa vybralo nakupovať.“

Prifrčal autobus a obaja sme nastúpili. Trpezlivo čakalo, kým som sa neposadil. Vyzeralo veľmi neskúsené.

Pomyslel som si, že bude najlepšie, keď sa oň postarám.

„Na tretej zastávke vystúpime,“ povedal som.

„Tak skoro?“ opýtalo sa prasiatko.

„Tretia zastávka je na Zelenej ulici,“ povedal som.

Obchody na Zelenej ulici boli od výmyslu sveta. Predávali v nich malé i veľké drobnosti, jednu slivku i celý vagon sliviek, obrazy starých majstrov i mladých majstrikov, niečo sladké, niečo kyslé, na zimu bežky, na leto kolobežky, cukrovú vatu pre deti, ktoré sa chystali k lekárovi, atď....

„Čo si chceš kúpiť?“ spýtal som sa.

„Hocičo,“ odpovedalo prasiatko.

Vošlo do obchodu a rozhládlo sa po policiach. Iba teraz som si všimol, že má bruško plné peňazí.

„Nakupovalo si niekedy?“ opýtal som sa.

„Ako sa to robí?“ ozvalo sa prasiatko.

„Vyberieš si, čo potrebuješ, a zaplatíš,“ povedal som.

„Nepotrebujem nič,“ zvolalo prasiatko. „Celkom nič.“

Začalo zratúvať ceny: „7,50 a 19,20 a 403 a 11,70...“

Keď malo všetko spočítané, poskočilo od radosti.

„Kúpim všetko v tomto obchode,“ povedalo.

„Malo by si nakupovať iba užitočné veci,“ pripomenul som.

„Dobre, že si mi poradil,“ ozvalo sa, „pôjdem niekde inde.“

Ale v ďalšom obchode si počínalo navlas rovnako.

„Keď všetko kúpim, čo s tým urobím?“ spýtalo sa.

„Odnesieš si to domov.“ „Aj vejár, aj vzducholoď, aj hada kobru?“

„Myslím, že kobra je nebezpečná,“ povedal som.

Vyšli sme na ulicu a prasiatko bolo smutné.

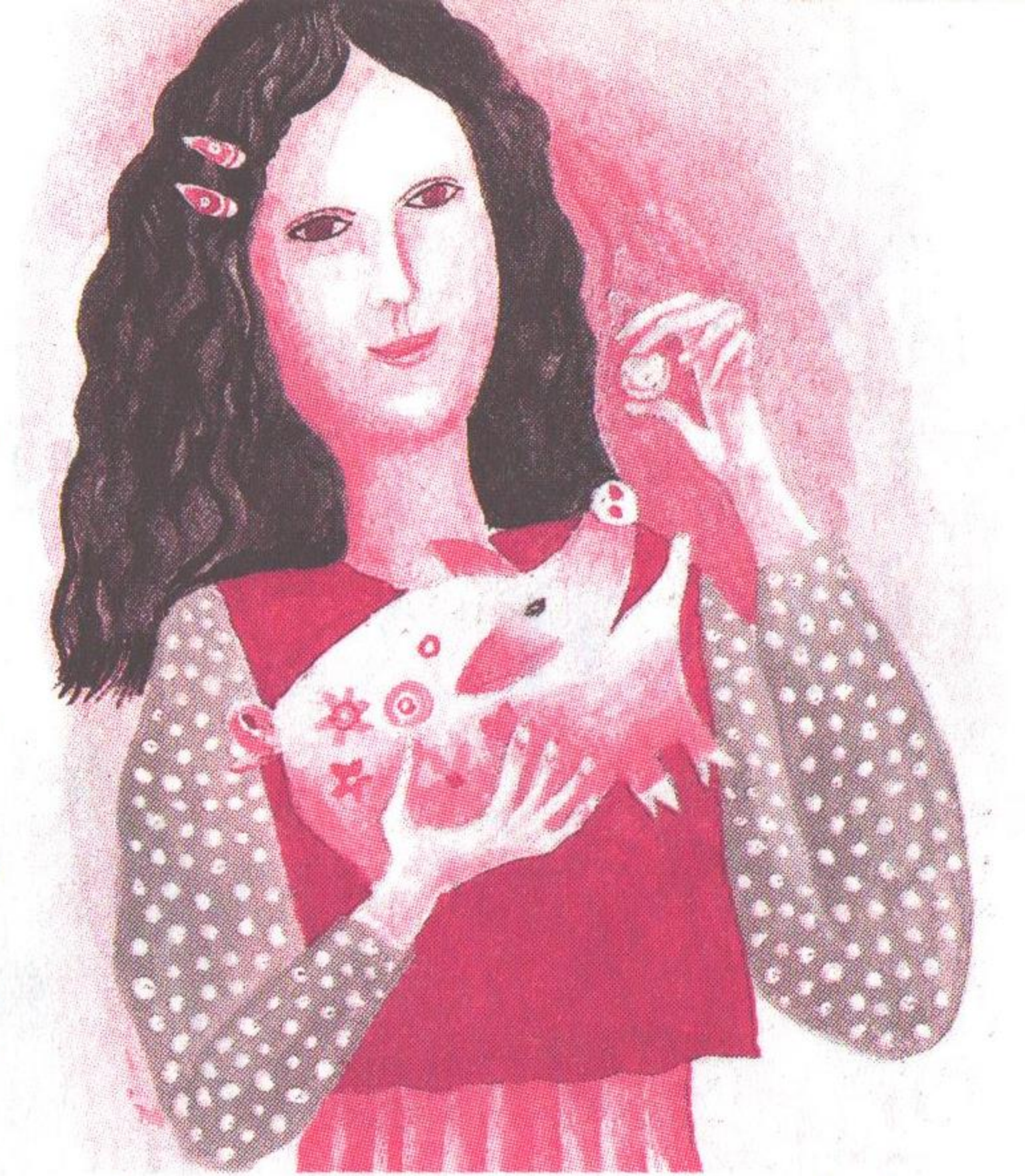
„Chcel si si kúpiť jablko,“ povedalo.

Bolo také smutné, že peniažtky prestali cinkať. A keď sa pohlo, ozvali sa iba šuchotavé kroky.

„Neviem, ako sa to mohlo stať,“ povedalo, „načisto na mňa zabudla.“

„Kto?“ opýtal som sa.

„Dorotka!“ zvolalo pra-

siatko. „Keď som malo prázdne bruško, priniesla mi každý deň peniažtek.“

Nepotešila ho ani polovica červeného jablka, ktorú som mu dal na rohu ulice.

„Ak chceš, môžeš mi nechať všetky peniažtky,“ povedal som.

„Budem mať prázdne bruško!“

Prasiatko poskočilo od radosti a rozbehlo sa dole ulicou.

Na druhý deň zazvonil na dome, v ktorom bývala Dorotka, poštár.

„Priniesol som ti peniažtek,“ povedal.

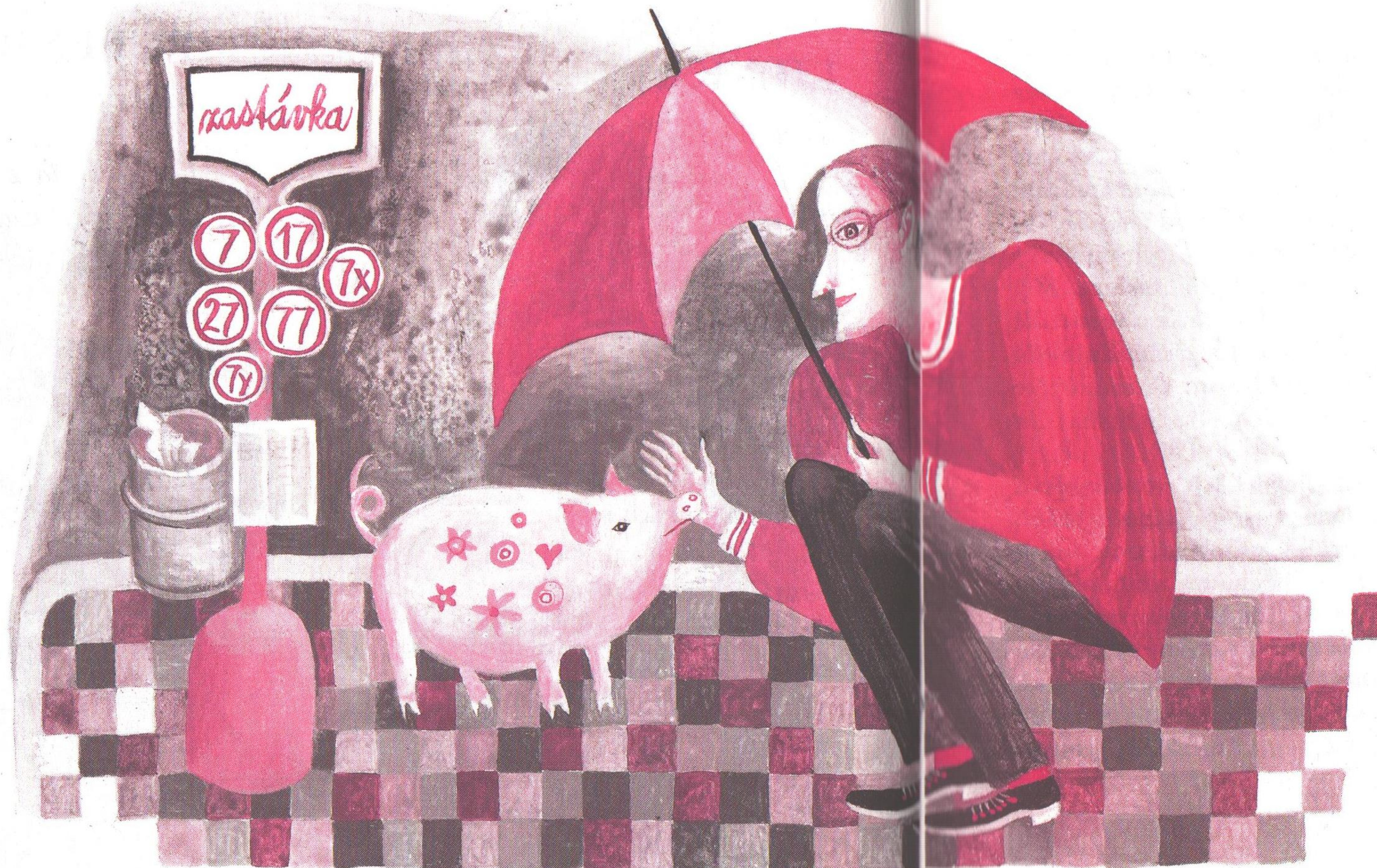
„Kto mi ho posielal?“ opýtala sa Dorotka.

„Poštové tajomstvo,“ odpovedal poštár.

Dievčatko Dorotka sa rozbehlo a peniažtek vložilo do prasiatka. Potriaslo prasiatkom.

A prasiatko veselo zacinkalo. V brušku malo prvý peniažtek.

Odvtedy každý deň zazvonil na dome poštár a v prasiatku sa veselo ozvalo cink, cink.

NAŠA ČARODEJNÁ ŠKOLA

ŠTEFAN MORAVČÍK

2. Čáry-máry doma

POZOR! Zlodej!

Ahoj, dievčence a chlapčence! Pokojne si čítajte, nemusíte sa báť. Len som bol zvedavý, čo poviete na zlodeja. Prečo mu tak hovoríme? Pravdaže, lebo nám robí zle. Mali sme tu už čarodeja-dobrodeja. A teraz príde zlodej! Obyčajný kradoš. Čo nám chce z nášho bytu potiahnuť? Skriňu, kredenc, posteľ? S tými veru nepohne. Tak čo tam teda hľadá? Zavolajme mu!

„HALÓ, TU JE NAŠA ČARODEJNÁ ŠKOLA!“

„A tu je bytový zlodej, bububu! Čo ma vyrušujete? Už tu dobrú hodinu vyhadzujem zásuvky, trhám periny, rozbíjam taniere, ale nič poriadne som ešte nenašiel. Čert aby to...“

„Hm, to teda máme šťastie! Natrafili sme na toho pravého. Čo hľadáte? Čačky-hračky?“

„Chachá! Rozhádzem túto posteľ, iste v nej nájdem napchatú pančuchu s peniazmi! Len aby pod duchnou nebola myš.“

„Pán zlodej! Deti sa chcú s vami hrať. Čo myslíte, prečo sa duchna volá duchnou?“

„DUCHNA! To je ľahké! Lebo je taká veľká, nadutá. Je od slova dúchať. Vyzerá, akoby bola poriadne nadúchnutá, nafúkaná. Uf! Ale ja si s ňou poradím!“

„Joj, len to nie! Keď roztrháte perinu, nevidíte ani na krok. A ľudia vás hneď objavia. Začnú kričať, keď sa taký operený pustíte do ulíc.“

„Asi máte pravdu. Radšej si ľahnem na posteľ. Postlaná je pekne, čistučko, pohodlne si poležím.“

„Počujete, deti? POSTEĽ sa preto tak volá, že

sa postieľa. Je to vlastne pod-steľ, podložka pod ležiacu osobu. Len nech nám tá osoba dlho vydrží ležať, ľahšie ju chytíme.“

„Vy ma chcete chytiť, holúbkovia? Vidím, že sa musím skryť do SKRINE. Voľakedy to bola almara, ale každá Mara nad ňou ohrňala nos, nuž sme si z latinčiny museli požičať slovo *scrinium* čiže puzdro. A skriňa - to je také veľké puzdro, kam sa všetko zmesť. Košele, sukne, kabáty, ba nájdú sa i dukáty.“

„A čo všetko ste našli v skrini?“

„Páči sa mi táto bielučká KOŠELA, z latinského slova *casula*. Pôvodne to bol plášť s kapucňou, ha-há! Ujde aj tento KABÁT, KLOBÚK... Kabát pochádza z perzského *kabá* a klobúk z tureckého *kalpak*. TRIČKO tiež ujde. Je z francúzskeho slova *tricot*, pliesť — čiže pletená košeľa. ČIAPKA pochádza z latinského *cappa* a je blízka kapucni a kapote auta. Vedie nás k slovu *caput* čiže hlava.“

„A už ste sa prezuli, pán zlodej?“

„Joj, celkom by som zabudol! Musím si pohľadať PAPUČE — z tureckého *papuč* — čiže obal na nohy. A sú tu aj GALOŠE! Vedú až ku gréckemu slovu *kálopodion* — čižmarske kopyto...“

„Dúfam, že nekradnete aj topánky!“

„Topánky, to sú vlastne *opánky*. Koža, ktorá opne, obopína nohu. Ale uhádnite, prečo hovoríme krátkemu kabátu SAKO?“

„Sako... Je blízke *sáčku*, správne vrecúšku.“

„Len smelo popustite uzdu fantázii. SAKO znamená po taliansky vrece. Je to zaujímavý prípad vreca, do ktorého sa sami strkáme, aby sme boli krajší. Je to vrece, ktoré má ešte menšie vrecká a v nich... Hneď sa pozriem, či niečo vzácne nenájdem. Brrr, nič! Kam sa mám ešte pozrieť?“

„Do zrkadla!“

„Hm, ZRKADLO, pozeradlo. Je od slova zrieť, pozrieť, priezračný... Ale ja sa už nehrám, vidím, že som hladný ako vlk. Počkať, pozriem sa do kredenca! KREDENC pochádza z talianskeho slova *credenzo*. Bol to stôl, na ktorom sa ochutnávali pred hostiteľom jedlá na znamenie, že nie sú otrávené. Kredencia znamenala dôveru.“

„A čo ste našli v kredenci, ak smieme vedieť?“

„Je tu jedna ŽEMĽA — z nemeckého *Semmel*

a to z latinského *simila*, jemná múka. Potom je tu slaninka — od slova slaný, soľ. KOLÁČ veľký ako kolo, koleso — podľa ktorého dostal aj meno. Potom sú tu TANIERE — z talianskeho *tagliere* — doska na krájanie. A na sporáku — z nemeckého *Sparhers*, úsporné kachle — sú bryndzové HALUŠKY, mňam! Pochádzajú z poľského *galuška*, *galka* čiže gulička, guľka. Sú to teda guľôčky cesta.“

„Počujem cenganie príboru? Vy kradnete aj lyžičky? Ako niekde v samoške?“

„Zadržte!“

„Zlodej krič! Chyťte zlodeja!?“

„Zadržte, len vám chcem vysvetliť, prečo-začo. LYŽICA súvisí s lízaním, oblizovaním. Poznáte to, však? NABERAČKOU sa naberá, to uhádne každé dieťa. A VAREŠKOU sa zase varí. HRNIEC je od slova hriať, horieť...“

„Položte ten hrniec na stôl! Z čoho je náš STÔL?“

„Je to prastaré slovo, súvisí s nemeckým *Stuhl* čiže stolica. Znamenalo to aj pre-stol, trón. Stôl — to bol voľakedy podstavec na rôzne domáce práce, neskôr i na podávanie jedla. A STOLIČKA — tá už súvisí so stolom ako tá stolička v ústach — podobajú sa.“

„A čo kamarátka stoličky LAVICA? Vľavo vbok? Vymyslel ju ľavák?“

„Na začiatku to bola LAVA. Pôvodne boli lavice pozdĺž stien z oboch strán stola. Boli upevnené na kolíkoch vrazených do hliny. Bývali poriadne široké, na nich sa aj spávalo. Podobne ako na peci. PEC nám spadla, pec nám spadla... PEC sa volá podľa toho, že sa v nej pečie. Podobne vznikli slová: PEKÁČ, PEČEŇ, PECEŇ, PECIVÁL...“

„Vidím, že ste múdry a dobrý zlodej. Iste nám nič nešlohnate.“

„ŠLOHNÚŤ — to je krásne slovo! Pochádza z cigánskej reči. *Lohe* v nej znamená ukradnutý tovar, cheché. Mňa sa nemusíte báť. Ja som len sused, polievam tu cez dovolenku kvety...“

„Tak len polievajte a strážte, aby neprišli ozajstní majstri s dlhými prstami. A vďaka za prednášku o slovách! Už sme v našej čarodejnej škole všeličo prebrali. Už sme doma viacej doma... Nabudúce si vybehneme do lesa. Bude-me sa báť? Nebudeme! Lebo kto sa bojí...“

Zlodej s dlhým nosom

Čuší, čierny zlodej v kriku.
Pst, už lezie po rebríku!
O-pa-tr-ne, po-ma-ly
zo-stu-pu-je z po-va-ly...
Stratíme sa všetci
v jeho strašnom vreci.
JA — TY — ON!
Bežme von!

Pokým nájde klenoty,
zahráme mu do nôty.
Aká bolesť, taká masť —
čože môže u nás nájsť?

Kožuchy nám zjedli mole
zatial, čo sme boli v škole.
Topánky sú zodraté
a kabáty krpaté.
Nadarmo sa kradoš durdí,
všade samé haraburdy.
Hybaj s nimi do zberu,
možno dačo vyberú...

Kráča zlodej s dlhým nosom,
od hnevu sa rozpučí,
dostal od nás, dostal košom
rozčaptaných papučí...

POSLEDNÁ PARNÁ LOKOMOTÍVA

MARIANNA
GRZNÁROVÁ

Klauni Hugo, Fati a psík Činčila šli cestou, vedľa cesty sa tiahla železničná trať a medzi cestou a železnicou bzučalo telegrafné vedenie.

„Keď si priložíš ucho k telegrafnému stĺpu, budeš počuť telegramy,“ povedal Hugo. Fati hneď prebehol priekopu a štvor-

nožky sa vyštveral na železničný násyp, aby priložil uši k telegrafnému stĺpu.

„Telegramy počujem, ale bez mäkčeňov a dlžňov ničomu nerozumiem,“ zavolať Fati a pretože sa nerád štvoral zbytočne, kľakol si ku koľajnici a priložil si na ňu ucho.

„Ide vlak,“ oznámil Fati a spustil sa tak prudko z násypu, že sa za ním kotúľali všetky kamene.

„Fatinko,“ povedal Hugo, ktorý rád poučoval. „Uši sa na koľajnice nekladú.“

„Prečo sa nekladú?“ chcel vedieť Fati.

„Predstav si, že by bol veľký mráz,“ vymýšľal si Hugo. „Ucho by ti okamžite primrzlo o koľajnicu, vlak by ti ho prešiel a ty by si mal čo?“

Fati sa nechápavo zadíval na kamaráta Huga a nevdojak si chytil ucho.

Vtom sa po železnici prehnal rýchlik, takže Hugove slová zanikli v hukote kolies. Cestujúci keď zbadali klaunov, veselo im zakývali.

Klauni odkývali a len čo bol rýchlik preč, Hugo pokračoval: „Mal by si miesto ucha palacinkáreň!“

Lenže Fatiho ani najmenej nezastrašil, pretože Fati jednak dostal chuť na palacinky a jednak predstava, že kývnutím ucha dáva do pohybu vlaky, sa mu hrozne zapáčila.

„Každý výpravca má krásnu červenú čiapku,“ zasní sa Fati. „A kamaráti sa s rušňovodičmi. Chcel by som byť výpravcom a mať krásnu čiapku.“

„Ja by som zase chcel byť sprievodca. Každý sprievodca má klieštiky, cviká nimi cestovné lístky, a kto nemá lístok, tomu cvikne ucho,“ povedal Hugo a Fati sa nevdojak chytil za ucho.

„Vieš čo, Fatinko. Zahrajme sa na vlak,“ navrhol Hugo. „Ty ma vypravíš a ja ti zato cviknem lístok.“

Fati nakreslil na okraji asfaltu podvaly a koľajnice. Hugo si na ne kľakol. Fati dal znamenie odchodu. Hugo zahvízdal, vypustil paru a vlak sa pohol. Fati sa za ním rozbehol, aby chytil

aspoň posledný vagón, a už tu bol sprievodca. Chudák Fati si, samozrejme, v tej náhlivosti nestačil kúpiť lístok. Hugo hrozivo cvikal klieštikami vo vzduchu a Fati si obidvoma rukami prikrýval uši.

„Ja sa nehrám,“ povedal nahnevano Fati.

„Ako to?“ rozhorčil sa Hugo. „Ideš načierno, a ešte vezieš so sebou aj psa, ktorý nemá náhubok!“

Hugo zvyšoval hlas a Činčila sa prikrčil pod lavicu.

„My vystúpime,“ povedal Fati.

„Vlak je v pohybe, vystúpiť sa nedá,“ odsekol Hugo a pridal paru.

Lenže Fati sa mu zavesil na nos a mocne potiahol.

„Ha! Zatiahol som záchrannú brzdu,“ povedal.

Hugo prenikavo zaškrípala zubami a zvrieskol.

„Čo to robíš? Skoro si vykoľajil vlak. Za neoprávnené použitie záchranné brzdy je pokuta!“

„Ja sa nehrám,“ zopakoval Fati.

„A to už prečo?“

„Lebo ja sa najradšej vozím v tuneloch, a tu nijaký nie je.“

Hugo musel uznať, že je to pravda.

„Tak vieš čo?“ navrhol, „my si ten tunel urobíme.“

Činčila sa veľmi potešil, lebo jazvečici sa zo všetkého najradšej hrajú na tunelárov. Ibaže zem bola tvrdá, nikde žiadne pieskovisko, kde by bolo možné začať s výstavbou tunela.

Po ozajstnej železnici zatiaľ prehmel nákladný vlak. Viezli sa na ňom škodovky.

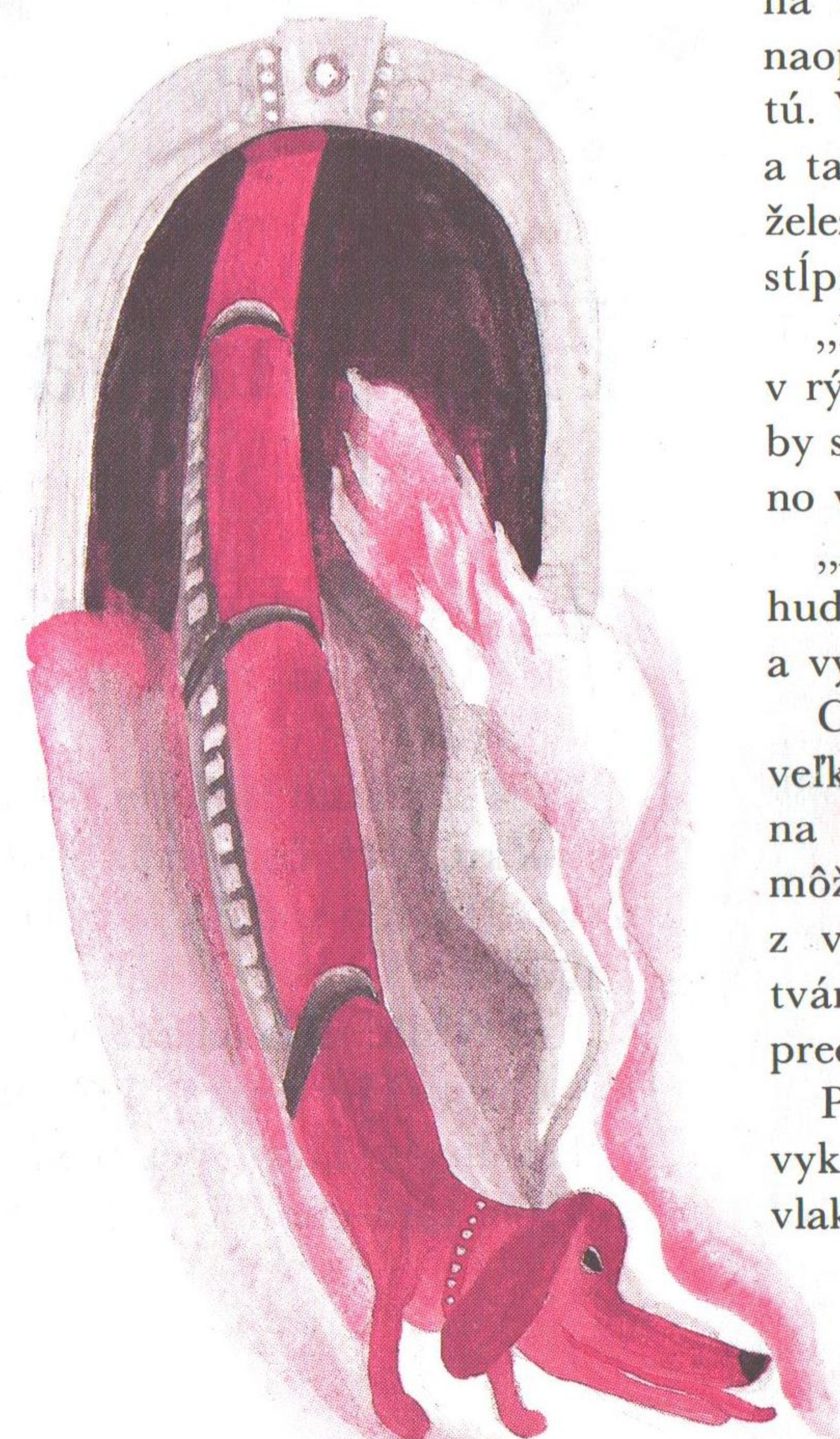
„Netušil som,“ povedal Fati, „že keď auto bolia kolesá, kúpi si lístok na autovlak.“

„Nie, Fatinko, tieto autá sú celkom nové, a preto nemôžu byť unavené,“ povedal Hugo. „Vozia ich, pretože ešte nevedia chodiť. Vezú ich z autopôrodnice.“

Klauni šli, očami sledovali nákladniak so škodovkami, naťahovali uši, či nezačujú plač, ale pre hukot nebolo vôbec nič počuť, a keď sa pozreli pred seba, stáli pred tým najlepším tunelom, a už úplne hotovým: priekopu delil kanál.

Radostne zaujúkali, až sa to podobalo hvízdaniu vlaku pred tunelom a už sa šinuli.

Fati sa musel zapojiť ako vagón, aby sa zmestil, a aj tak len-len že v tuneli neuviazol,

a Hugo ako rušeň napol všetky sily, aby ho cezeň pretiahol.

„Hurá!“ kričali obidvaja, keď sa opäť dostali na svetlo, a najviac jasal pes.

„Trošku som sa v tom tuneli zašpinil od tmy,“ povedal Fati, keď si pozrel na topánky.

„Trošku hrozne,“ povedal Hugo, keď sa mu pozrel na nos. „Určite si zabudol zatiahnuť okno. Si samá sadza.“

„Myslel som, že si elektrická lokomotíva, ktorá nevypúšťa sadze. Parné lokomotívy už nie sú,“ posmutnel Fati.

„Keby som bol elektrická lokomotíva, nemohol by som tak krásne vypúšťať paru,“ povedal Hugo a vypustil paru. „Som posledná parná lokomotíva, Fatinko,“ dodal hrdo.

Ale Fati už dočista stratil chuť do hry, vystúpil z vlaku, vrátil sa na cestu a prevrátil si kabát naopak, lebo podšívku mal čistú. Vypadli mu pritom farbičky, a tak ich Fati vzal a namaľoval železničný násyp s telegrafnými stĺpmi a jednou lastovičkou.

„Dobre, že sa nevezieme v rýchliku,“ povedal. „Nemohol by som maľovať. Z rýchlika vidno všetko rozmazane.“

„A nie je tam nijaké ticho pre hudbu,“ poznamenal Hugo a vytiahol pikolu.

Chvíľu pískal ako vlaky vo veľkej diaľke, ale keď sa pozrel na Fatiho, usúdil, že ďalej nemôže pokračovať. Vytiahol z vrečka vreckovku, utrel mu tvár, až bol Fati opäť čistý ako pred vchodom do tunela.

Potom všetci traja spoločne vykročili smerom, kde zmizol vlak.

Boli raz jedny topánky

BENNO PLUDRA

Boli raz jedny topánky, ktoré dostal chlapec do daru. Chodieval v nich v daždi, a vtedy boli topánky mokré. Chodieval v nich v prachu, a vtedy boli špinavé.

Dážď a prach, sneh a ľad — chlapec nosil topánky každý deň. Nosil ich celý dlhý rok, kým mu neboli malé. Potom ich dostal jeho brat. Hoci koža na nich nebola už taká hladká, ani podošva taká hrubá, brat ich nosil znova celý dlhý rok, kým mu neboli malé. Potom dostal topánky mladší bratranec. Koža na topánkach už praskala, na podošve bola diera a bratranec ich nosil už len pol roka, kým mu z nich nevyšiel veľký palec. Vtedy dostal topánky malý bratranecov brat. Jeho veľký palec ešte nebol taký veľký, netrčal z topánky, a tak bratranecov brat zas nosil topánky každý deň. Keď ich nosil už štvrt roka, stratil ľavú podrážku a pravý podpätk. Odhodil topánky na pole.

Prišla myš a začala v nich bývať. Bývala v nich celý rok, priviedla v nich na svet mladé myšiatka a nakoniec tam bývalo spolu dvadsať myšiek.

Keď myšky odišli a topánky osameli, prišla dážďovka, odpočívala v nich dva dni, a potom vkĺzla späť do zeme.

Prišiel chrobák, prišiel motýľ a prišli malé guľaté pavúky. Nikto však nespozoroval, že čoskoro zmizli. Prišli mravce a postavili si v topánkach hniezdo. Prišli včielky a bzučali nad hniezdom.

Do topánok svietilo slnko. Padalo lístie a prikrylo topánky. Padali snehové vločky a prikryli lístie i topánky. Čoskoro rozkvitli kvety. Na poli, na tráve, na kroví i kríkoch — všade kvitli kvety. A topánky nebolo už vôbec vidieť.

Prel. KARIN OBUCHOVÁ

Husľan a Viola

VILIAM KLIMÁČEK

Husľan bol chlapec a Viola dievčatko. Husľan hral na husle. Viola na violu. Boli kamaráti, chodievali spolu na hudobnú.

Lenže Husľana husle nebavili, radšej staval lietadlá. Na gumičku, vrfff, čo lietali. Škoda, že musel hrať každý deň. Otrava! Lebo rodičia si povedali, že musí byť virtuóz. Nový Paganini.

Ani Violu nebavila viola. Chcela mať radšej králiky. A v hudobnej ju len klopkali po prstoch, že nevie fis. Fis! Fis!

Hodiny v hudobnej bývali v stredu a v piatok. Husľan a Viola tam chodili spolu. Budove vraveli basa.

„Učím sa hrať na basu, nie na škričky.“

„Aj ja ťahám na basu, nie na violu. Hudobná je basa.“

Keď tam spolu kráčali, vždy sa im zdalo, že všade okolo sú zdivočené husle, zúrivé violy, majú penu na pražcoch, ceria svoje perleťové zuby, kvíliivo hrajú aúúúj, kvííí, strašia a švácajú ich sláčikmi po hlavách.

Keď kráčali z hudobnej, zdalo sa im zase, že letka žltých lietadiel ako malé ventilátory bzučí im okolo hláv. Pod nohami im skáču biele, čierne, strakaté králiky a vravia dobrý deň, dobrý deň.

„Keď budem veľká,“ vraví Viola, „zasadím violu do kvetináča. A budem mať králiky.“

„Ja budem pilot,“ hovorí Husľan, „a budem ti vozit' zďaleka ťatelinu.“ Vzápätí dodáva: „Poď k nám, kúpil som si nové lietadlo. Tajne. Mám ho v škatuli pod posteľou. Vyzerá ako krásny motýľ. A mám aj obaly od čokolád, dvesto.“

Husľan býval na druhom poschodí. Išli po schodoch. Schodom vraveli stupnica. Čím vyššie poschodie, tým ťažšia stupnica. Šli hore a spievali si. Mali sedem rokov. Držali sa za ruky.

„Kľúče som si zabudol na stole,“ búcha sa Husľan po čele.

„Musíme počkať na tvoju mamu,“ vraví Viola.

„Ale čoby! Ja si otvorím.“

„Ako?“

„Husľovým kľúčom.“

„To sa nedá.“

„Ale dá.“

Husľan vytiahol husle a začal hrať. Strašne, falošne.

„Nastrašíš myši.“

„Myši nie, iba suseda. Je zámočník.“

Husľan strašne vŕzga, falošne škripe.

„Fagan, skrčok, prestaň!“ vyletel sused zo svojho bytu. „Čo nehráš doma!“

„Ja nemám kľúče, prosím.“

Sused stojí, rozmýšľa. Je šikovný, pomohol. Kombinačkami, šraubovák, štuk. A je otvorené.

Tak husľový kľúč otvoril dvere.

Husľan ukázal Viole svoju skrýšu, kde mal dvesto čokoládových obalov. A v škatuli žlté lietadlo. Vyzeralo ako motýľ. Sadli si naň a vyleteli oblokom. A Viola povedala, že keď bude veľká, iste si tie králiky kúpi.

Rozprávkar

LEONID JENGIBAROV

Celú noc svietilo vo veľkom dome jedno okno. Za ním býval rozprávkar (niektorí ho nazývali básnikom). Písal rozprávky a dával ich ľuďom, pretože bez nich by sa im ťažšie žilo.

Na stole mal veľa rôznofarebných ceruziek. Smutné rozprávky písal čiernou ceruzou, a veselé, tie písal farebnými: červenou, zelenou, žltou i bielou ceruzou. Raz však akýsi zlý a nevzdelačný človek mu všetky farebné ceruzky vzal. Nechal mu iba čierne a biele. Keď odchádzal, povedal:

„Tak, teraz bude písať ako treba!“

Rozprávkar dlho stál pri svojom pustom stole šta obarený. Potom si vyhnul golier na bunde, zhasol svetlo a vyšiel von.

V daždi pomaly kráčal svojím mestom. Išiel len tak, bez cieľa. Keď ustal, zastavil sa. Na líce sa mu prilepil mokrý lístoček z briezky a on spozoroval, že je tmavozelenej farby. Potom uvidel, že asfalt je striebrosivý, obloha na horizonte zase belasá a čisté strechy boli tehlovočervené.

Usmial sa. Všetky tieto farby si vzal a vrátil sa domov. Teraz už opäť píše. Znovu je šťastný.

Prel. JOZEF SVÍTEK

Ako Fedorovi pricviklo prsty

JÁN ŠTIAVNICKÝ

Žil raz vo Vlachoch hrobách Fedor. Veľa roboty nemal. Keď niekto zomrel, s rodinou nebožtíka šiel na cintorín a vybral miesto pre hrob. Po vykopaní hrobu sa patrilo rakvu na dvojkolesovom vozíku odviezť do márnice a po pohrebe hrob zahrabať a obložiť trsmi trávy. Pred Jánom bolo hrobárovou povinnosťou celý cintorín pokosiť a vysušené seno odviezť obecnému capovi. Na jeseň zasa od lístia vyhrabať a spáliť v kúte, kde obesencov bez rozlúčky kládli do zeme.

Málo roboty, menej muziky a takmer nijaká pláca. Nech sa hrobár Fedor so svojou ženou Zuzou obracal tak i onak, bieda sa mu vždy postavila rovno pred oči. Deti len-len že nemuseli po žobraní chodiť a často namiesto večere šli spať s prázdny bruchom. Aby ich hrobárka aspoň trochu potešila, zaspievala im piesenku a riekla:

„Bodaj sa vám o samom bielom chlebe a koláčoch snívalo!“

Keď už v dome nebolo ani hlt jedla, rozhodol sa hrobár, že si z biedy pomôže po svojom. Práve umrel bohatší gazda Silvester. Fedor počkal na pohreb, aby hneď prvú noc zašiel na horný koniec dediny, kde mal nebožtík gazdovstvo. Ukrytý v tmavom kúte nastrežil uši, aby počul,

keď nočný vartáš odtrúbi polnoc. Sotva doznel hrubý hlas trúby, opatrne prikrčil k oknu, za ktorým v izbe spala vdova po nebohom Silvestrovi, a trikrát zaklopal.

„Kto je tam?“ počul rozospatý vdovin hlas.

„Ja,“ riekol hrobár hlasom ako zo záhrobia, „tvoj muž Silvester.“

„Och, čože sa porobilo, že nemáš ani v hrobe pokoja?“ vyjachtala gazdiná. „Veď sme všetko urobili, aby sa ti v ňom dobre ležalo. Po pravici sme ti dalu bakoľu, o ktorú si sa opieraval, a po ľavej ruke zase mechúr s najlepším dohánom a fajkou.“

„Na zlatku ste zabudli,“ chmúrne riekol za oknom hrobár.

„Na akú zlatku?“ ničomu nerozumela gazdiná a ďalej sa triasla na celom tele.

„Kupca z Podhradia som o ňu na jarmoku oklamal. Teraz ma svedomie ťaží a nedá mi odpočívať v pokoji.“

„Och,“ vzdychla gazdiná, „na druhý svet ti ju nemôžem odnieť. Dám ju v kostole na oferu, azda sa ti ulaví.“

„Na nijakú oferu nič nedávaj!“ ráznejšie riekol hrobár. „Len ju ty zajtra ráno zanes hrobárovi Fedorovi. On má s takými vecami skúsenosti.“

Vie, kam ju na hrobe dať, aby som ju mohol zobrať a vrátiť tomu, koho som o ňu obral. A nikomu ani muk! Ešte viac by sa mi priťažilo.“

„Budem mlčať ako nemá,“ slúbila gazdiná a cítila, ako jej stále väčší strach sťahuje hrdlo.

„Ak je tak, potom tá už zo záhrobia nikdy nenavštívim. Ži spokojne a staraj sa o gazdovstvo.“

Gazdiná viacej v tú noc nezaspala. Ledva dočkala ráno, zobrala zlatku a ponáhľala sa do hrobárovho domca povedľa cintorína.

„Dobrého zdravia ti, hrobár!“ úctivo pozdravila a žmolila v šatke odloženú zlatku.

„I vám, gazdiná!“ odvetil Fedor a kývol na ženu a deti, aby sa vytratil von. Potom sa opýtal:

„Čože vás ku mne priviedlo? Azda sa vám nepáči hrob, ktorý som nebožtíkovi urobil?“

„Všetko je, ako má byť,“ vzdychla si gazdiná, „len v noci za mnou prišiel jeho duch.“

„Hja, to ho potom niečo veľmi trápi a bolí!“

„Zlatku potrebuje,“ vytiahla gazdiná zlatý peniaz a položila ho pred hrobára na stôl. „Ty vraj vieš, čo s ňou, aby si ju mohol vziať.“

„Neľahká je to robota,“ stiahol Fedor čelo, „lebo s ňou musím ísť o polnoci na cintorín. No podujmem sa na ňu. Veď som chlap.“

„Odvdáčim sa ti,“ sľubovala gazdiná. „Pošli za mnou ženu alebo staršie z detí. Dám im chlieb i hručku masla.“

„Vďačne prijmem,“ zaďakoval Fedor a vyprevadil vdovu. Od toho dňa bieda dodaleka obchádzala hrobárov dom. Bodaj by nie, keď pri každom nebožtíkovi Fedor našiel dôvod, aby mu rodina poslala po ňom nejaké peniaze. Deti už nechodili spať s prázdny bruchom a žena si mohla kúpiť novú sukňu i jupku. I strechu na domci opravil a pod rukou kúpil kúsok kapustníka, kde rok čo rok vyrástli hlávky do jedného suda a pomedzi ne i nejaká tá cibula a fazuľa. V chlieviku sa objavilo prasiatko a Fedor pomýšľal i na kúpu kravičky.

Po nejakom čase umrel v dedine pastier Gregor, po ktorom ostal syn Juraj.

„Veľa od neho nebudem pýtať,“ povedal si po pohrebe hrobár Fedor, „ale niečo sa patrí.“

„Počkal, kým hlásnik odtrúbil polnoc, a zaklopal na drobné okienko pastierovho domu.“

„Kto tam buntoší?“ ozval sa hlas Gregorovho syna.

„Ja,“ zatiahol hrobár cez šatku, ktorú si natiahol na ústa.

„Aký ja? Také meno nepoznám.“

„Tvoj nešťastný otec, ktorého si dnes položil do hrobu. Nemám v ňom pokoja. Päť grajciarov potrebujem. Zabudol som ich vrátiť bačovi Kudzejovi. Daj ich hrobárovi Fedorovi, nech im ich položí na hrob.“

„Otec môj, to ja neurobím!“ rázne zvolal syn. „Prečo máme do vašich dlhov ťahať hrobára. Príďte zajtra. Päť grajciarov položím na okno a vy si ich môžete sám zobrať.“

„Ak budem môcť, prídem,“ zatiahol hrubým hlasom hrobár a stratil sa v tme.

I päť grajciarov je peniaz, pomädľil si ruky, keď sa nasledujúcu noc chystal k pastierovmu domu. Aby ho nikto nepoznal, prehodil si cez plecيا starú huňu a nízko do očí si zacapil klobúk. Neďaleko pastierne počkal, kým príde polnoc, a potom opatrne vykročil k okienku. Siahol naň rukou, ale grajciarov nikde. Posúval teda prsty a dľaň po podobložnici ďalej presvedčený, že pastierov syn dal peniaze na opačnú stranu.

Vtom čosi cvaklo a Fedor pocítil v ruke takú bolesť, až sa mu zaiskrilo pred očami.

„Jajááj!“ vykrikol od bolesti a chcel ruku odtiahnuť, lenže tá bola dobre zakvačená vo Fedorovej pasci.

„Ahaho, kto k nám prišiel na návštevu!“ zvolal pastierov syn a zasvietil hrobárovi Fedorovi lampášom do očí. „Na môjho otca sa veru málo podobáš.“

„Ratuj mi ruku, lebo mi ju zuby na klepci odseknú,“ prosil Fedor.

„Zaratujem. Musíš mi však sľúbiť, že viacej nebudeš ľudí strašiť nebožtíkmi a drankat od nich peniaze,“ chytil pastierov syn pascu, aby hrobár nemohol zutekať i s ňou.

„Všetko ti sľúbim, len mi už pomôž,“ žobronil hrobár Fedor.

Pastier uvoľnil pascu a hrobár si mohol boľavú ruku aspoň ofúkať.

Doma mu však žena musela takmer celý týždeň prikladať na ňu masť s liečivými bylinkami. Ešte šťastie, že v dedine nikto nezomrel a hrobár nemusel kopať hrob.

Odvtedy nikto z nebožtíkov vo Vlachoch neprišiel pozostalých pýtať o peniaze a hrobár Fedor si musel znova ako kedysi pritiahnuť opasok.

SNEHULIAK so širokým klobúkom

BRANISLAV REZNÍK

Z drevenej kôlne, ktorá stála kúsok za domom Svetozára Hurbana-Vajanského, redaktora Národných novín, sa ozýval buchot. To sám pán domu, frflúc si niečo popod fúzy, rúbal drevo. Po každom údere, čo sa rozľahol do martinského sobotného popoludnia, sa snehom zavalená strecha kôlne otriasla a biela prikrývka sa posunula bližšie k jej okraju.

Kôlna stála tesne pod briežkom, z ktorého sa s výskotom spúšťali šarvanci na nízkych drevených sánkach.

„Kto bude prvý pri kôlni?“ zvolal jeden z nich. Ostatní chlapci rýchlo naskákali na sánky a už sa aj hnali dolu brehom.

Joža Ostruhu, ktorý pretek vyhlásil, začali dobiehať malé sánky s dvoma chlapcami — Paľom Jakubom a Milanom Thomkom. Chlapci na sánkach nesedeli, ale ležali jeden na druhom.

„Vlečieš sa ako slimák!“ smial sa Paľo, keď predbiehali Joža.

„Že slimák?!“ urazene zakričal Joža a načiahol sa rukou za ich sánkami. Vtedy sa kôlna otriasla. No nie od sekery, ale od chlapčenských hláv.

„Ký ďas to tu!“ zahrmel Svetozár Hurban a vybehol z kôlne.

Len čo zbadal chlapcov, celých od snehu a šúchajúcich si čerstvé hrče na hlavách, priskočil k nim, jedného schmatol za ucho, druhého za šticu.

„Čo to tu stvárate, lapaji!“

Ostatné deti hneď pochopili, že je zle a podľho kade ľahšie.

„Ako sa voláš?“ zahrmel Svetozár Hurban na jedného z chlapcov.

„Mi... Mi... Milan Thomka...“ zašepkal

„Viete čo?“ ozval sa odrazu Milan. „Postavme mu pred domom snehuliaka! Takú sochu, ktorá by sa naňho podobala!“

Milanov nápad sa chlapcom okamžite zapáčil.

„Urobte gule, ja sa hneď vrátim,“ povedal Milan a kamsi odbehol.

Chlapci prikotúľali snehové gule rovno pod okná Svetozára Hurbana a netrpezlivo vyzerali Milana Thomku. A ten nedal na seba dlho čakať. Keď sa vrátil, v jednej ruke niesol starý klobúk so širokým okrajom a v druhej smrekové vetvičky.

Milan podal klobúk a vetvičky Paľovi Jakubovi, potom pristúpil k snehuliakovi, chvíľu sa naň zadíval a potom hranami dlaní upravil hornú snehovú guľu.

Chlapci naňho nechápavo pozerali a vymieňali si veľavravné pohľady. Keď však Milan nasadil snehuliakovi klobúk, z uhlíkov mu urobil oči, z odrezkov dreva nos a vetvičky mu zapichol pod bradu, vyprskli v ohromný smiech. Pred nimi stál snehuliak, ktorý temer dokonale znázorňoval bradatú tvár redaktora Národných novín Svetozára Hurbana-Vajanského.

„Kde sa vzal, tu sa vzal, pod oknami baľko stál!“ zarecitoval Paľo Jakub a chlapci sa nahlas rozosmiali.

„Čo to tu stvárate!“ ozval sa zrazu za nimi prísny ženský hlas.

Hlas patrilo pani Ide Hurbanovej, manželke váženého spisovateľa a redaktora, ktorá sa práve vracala zo sobotňajšieho nákupu.

chlapec previnilo a postavil sa vyššie na špičky, aby ho ucho tak nebolelo.

„A ty?“ Vajanský sa obrátil k chlapcovi po ľavej strane. Ten sa však v tej chvíli rozhodol obetovať pár vlasov, vytrhol sa z hrste baľka Vajanského a utiekol preč.

„Veď počkaj, ty naničhodník!“ vykrikol za ním Vajanský. Potom fľochol na Milana.

„Nech to bolo naposledy!“ povedal výhražne. Potom pustil Milanovo ucho a vrátil sa do kôlne rúbať drevo.

Keď Milan prišiel ku kamarátom, tí už vymýšľali odplatu.

„Musíme mu niečo vyparatiť!“ zastrájal sa Paľo Jakub.

„Výbime mu obloky!“ navrhol Joža Rákoš.

„To nie!“ zavrhol Jožov nápad Paľo. „Raz-dva by prišiel na to, kto mu to urobil.“

Po chlapcoch zrazu nebolo ani stopy. Pravda, ak len nerátame udupaný sneh okolo čerstvo postaveného snehuliaka.

Pani Hurbanová sa chvíľu pozerala za rozutekanými chlapcami. Potom jej zrak padol na snehuliaka, postaveného v tesnej blízkosti ich domu. Chvíľu sa naňho dívala, akoby neverila vlastným očiam.

„No toto! Veď je to...“ posledné slovo už nevyšlo. Rýchlo sa zvrtila a zmizla vo verande domu, prudko zabuchnúc za sebou dvere.

Dvere na verande však dlho pokoj nemali. Čoskoro vrzli znova a pred nimi sa objavila pani Hurbanová i so svojim mužom.

„Pozri sa, čo nám tu postavili!“ ukázala na snehuliaka a rozhorčene dodala: „Veď je to škandál! Robiť si z teba takýto posmech! Ihneď to zbúrajme!“

„Počkaj, Idka!“ zadržal manželku Svetozár Hurban. „Akýže škandál? Aký posmech? Veď je to môj portrét! A musím uznať, že vydarený.“

Vajanský opatrne obišiel snehuliaka a na tvári mu pohrával mnohovravný úsmev.

„Aj bradu vystihli,“ zahundral si viac sám pre seba. Potom sa so šibalským úsmevom pozrel na ženu a povedal: „Predsa nebudem ničť sám seba, Idka! Nech to tu stojí. Ľudia budú aspoň vedieť, kto tu býva.“

Pani Hurbanová sa zarazene pozrela na svojho muža, no už nepovedala nič. Zvrtila sa a odišla do domu.

Svetozár Hurban ju o malú chvíľu nasledoval. V ten deň dvere na verande Hurbanovic domu vrzli posledný raz.

A snehuliak? Výborne sa mu darilo celú zimu. Nik ho nezrúcal. Roztopil sa až po prvých jarných lúčoch a na zemi zdvorilo zanechal svoj starý, široký klobúk.

Táto príhoda sa stala roku 1898 v starom Martine. O šestnásť rokov neskôr vzdelaný a uznávaný slovenský maliar Milan Thomka-Mitrovský v starej hurbanovskej kôlni na konci záhrady namaloval vynikajúci portrét spisovateľa Svetozára Hurbana-Vajanského. Namaloval ho s hustou bielou bradou a dlhými fúzmi, no prostovlasého, bez klobúka, ktorý čas odvíal nielen zo šatníka spisovateľa, ale aj zo spomienok mladého maliara.

PROTI PRESILE

JOZEF REPKO

Druhá časť

Stalo sa v prvej kapitole:

Piataci bratislavskej školy v roku 2066 — Juro Karabin a Andrea Gajdošová — zistili, že môžu vnímať myšlienky iných osôb. Svoju vlastnosť spočiatku využívali iba pri žartoch. Na hodine biológie však Juro zaťal „prívelmi vedľa“...

V záujme vedeckého bádania

Andrea už prestala špúliť pery, ako si navykla pred škriepkami. Ladovo vyslovuje:

„Lektor biológie mal pravdu. Si trkvas, Juro Karabin. Trkvas na pohľadanie. Vieš si aspoň trochu predstaviť, čo nás teraz čaká?“

Na nedostatok predstavivosti „trkvas“ Juro netrpí. Stačí mu zmučene spustiť viečka, aby videl čiernu budúcnosť: živorenie pod dohľadom bielych plášťov, každý pohyb kontrolovaný celou sústavou lekárskeho prístrojov, koniec slobody školopovinného žiaka dvadsiateho prvého storočia.

Hoci im zamĺknutí pedagógovia a očividne pokojne sa tváriaci rodičia neprezradili, o čom sa dohovárali niekoľko hodín, nemohli sa ubrániť mimovoľným myšlienkam: „Azda len nejde o vážnejšiu poruchu?“

Nepomohlo, že hneď po osudnej hodine biológie si Juro

s Andreou sľúbili „na čestné slovo“ uchovať zo vzájomného tajomstva všetko, čo sa podarí. Nepodarilo sa takmer nič. Pri „krížovom výsluchu“ museli priznať: áno, od istého času vnímajú myšlienky každej osoby, na ktorú sa uprene zahľadia a želajú si spoznať ich. Múdro nepriznali (napokon, ktovie, či múdro?), že želať si musia spoločne. Juro Karabin bez Andrey Gajdošovej zostáva naďalej celkom obyčajným piatakom s večne zjezenou tmavou hrivou na hlave, bez význačnejšieho úspechu v učení alebo aspoň plakety za športový výkon. Andrea Gajdošová bez Jura Karabina je stále na pohľad nevýrazným plavovlasým dievčaťom, osôbkou — pokiaľ sa neberú do úvahy jej občasné sóla v speváckom zbore — úplne nezaujímavou. Zato vo dvojici — hotová pýcha ľudského pokolenia.

Nevideli sa celé tri dni.

O odchode do akéhosi „sanatória“ sa dozvedeli až v okamihu, keď ich rodičia priviedli na okraj parku k striebřitému vznášadlu, ponášajúcemu sa na obrovskú rugbyovú loptu.

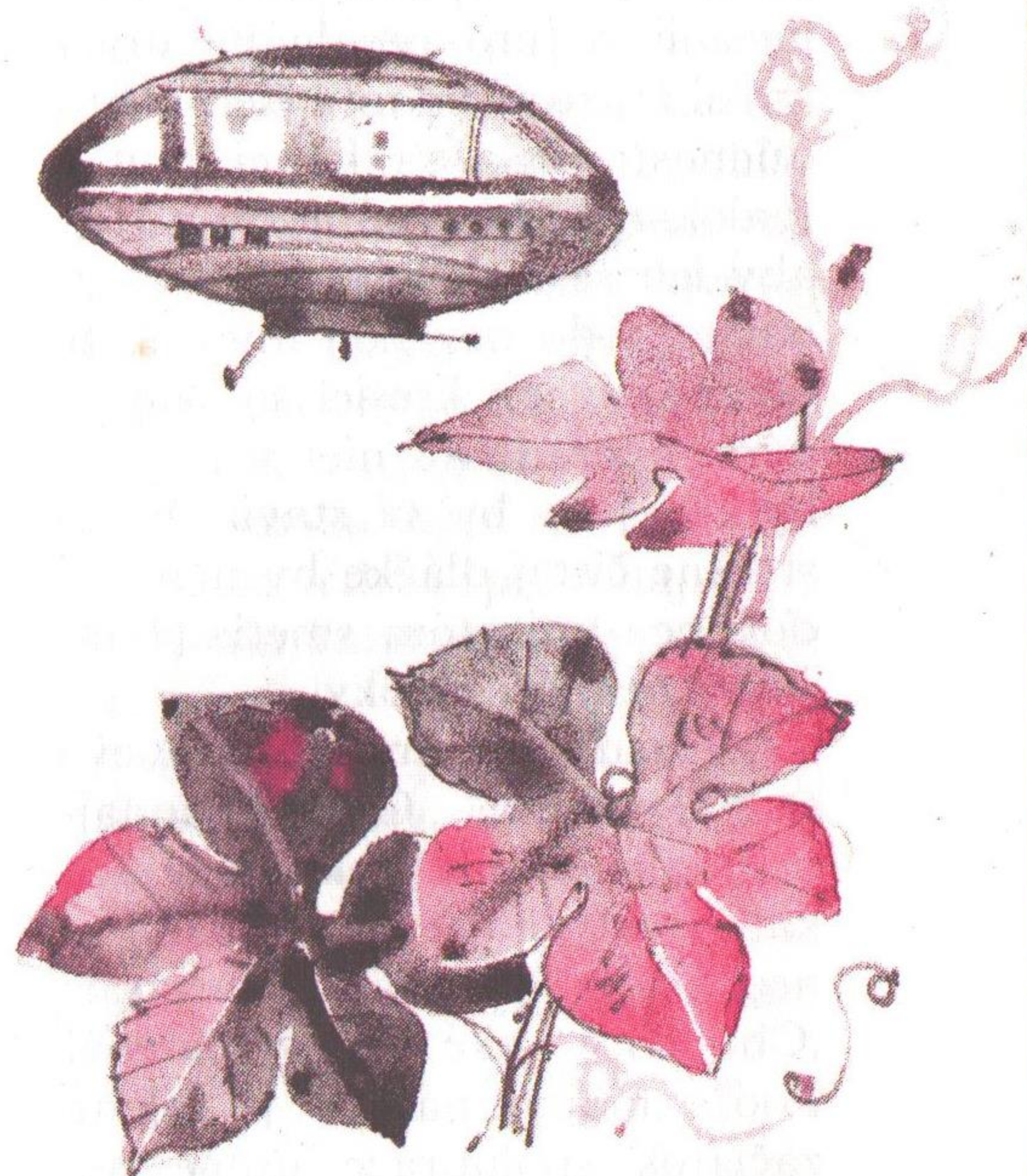
Pred vznášadlom stála vysoká štíhla žena s ocelovomodrými očami. Pozorne ich upierala na oboch nervózných rozpačitých piatakoch.

Juro sa zbytočne pokúšal pohľadom dohovoriť sa s Andreou na spoločnom želaní. Práve, keď tak veľmi potreboval poznať, čo si neznáma myslí, spolužiačka sa rozhodla slziť a objímať si mamu.

„Som sestra Anita.“

Jej melodický hlas Andreu napodiv upokojil. A Jura — znepokojil.

„Teší ma, že vás poznávam prvá. Všetci vás už netrpezlivo očakávame.“

Všetci — ako sa neskôr ukáže — mali byť okrem nej akýsi lekári — výskumníci. Juro zaťato mlčal, Andrea vycedila poslednú slzičku. Vznášadlo sa s pleskotom odlepilo od zeme. Mávajúce

rodičovské ruky, červenohnedé koruny stromov i smaragdovozeleň budova školy zostali v hĺbke.

Andrea konečne zabodla uziatelný pohľad do Jura. Striasla sa. Jeho pohľad až páli od nedočkavosti. Prikývla.

Obaja sa zahľadeli na zátylok sestry Anity, skláňajúcej sa nad riadiacim pultom vznášadla.

'Celkom sympatické deti,' premýšľala sestra. 'Naozaj nechápem, prečo ma doktor Vranko tak dôrazne napomínal, aby som ich ani na okamih nespúšťala z očí? Prečo práve kvôli nim v celom ústave zrazu namontovali skryté snímacie zariadenia?'

„Teda — naša strážkyňa!“ zašeptal Juro.

Andrea začala špúliť pery, aby sa napokon odhodlala vysloviť hrozivý súd o spolužiakovej inteligencii. A Juro, preglgajúc urážku, si zrazu uvedomil čiernu budúcnosť: rútia sa k nej ponad malokarpatské vinohrady a lesy, aby ich sestra Anita po pristátí odvieďa do nevelkej miestnosti. Okrem dvoch kresiel so sklopnými operadlami niet v nej nábytku. Juro by sa stavil, že na sterilne čistej dlážke by nenašiel dokonca ani atóm smetia. Biele steny nemajú okloky.

„Posaďte sa, moji!“ usmieva sa sestra Anita. „Odteraz konajte podľa želania doktora Vranka! Neostýchajte sa a ničoho sa neobávajte.“ A vzápätí uvažuje: „Chúdence, aké sú vyplašené! Podľa môjho názoru je takýto začiatok spolupráce úplne nezodpovedný. No vari sa len raz dozviem, o čo ide.“

Odchádza a necháva „chúdence“ rozpačite trepať mihalnicami. Čo aj iné zostáva včera ešte bezstarostným piatom,

dnes — bezmála väzňom? A či presnejšie — výskumným objektom?

Je správne, že im lekárski väzňovia nedovolia dlhšie kváriť sa, ani rozhrýzť si pery až do krvi. V miestnosti zaznie mužský hlas, podobne melodický ako sestry Anity, upokojujúci ako mamin:

„Vitajte v Neurofyziologickom stredisku, priatelia. Ako sa cítite?“

„Dost hlúpo,“ zavrčí Juro, zatiaľ čo Andrea blúdi úzkostlivým pohľadom po bielych stenách. Šomre viac-menej pre seba. „Vy by ste sa asi cítili úplne senzačne, čo?“

„Rozumiem.“ V hlase sa zachvie potláčaný smiech. „Rozhovor so stenami sotva môže byť príjemný. Čoskoro sa zoznámime osobne. Teraz však vzhľadom na vaše nie celkom obyčajné schopnosti sa musíme obmedziť na takúto formu konverzácie. Súhlasíte?“

„A keby sme nesúhlasili?“ neprestáva sa durdiť Juro. Andrea výstražne gestikuluje. Ktovie, čo ten „trkvas“ ešte zapríčiní svojím šibnutým správaním? Veď aj tie „žartíky“ boli jeho nápadom.

„V takom prípade,“ pokračuje neznámy hlas, „by sme sa, samozrejme, museli podvoliť vášmu rozhodnutiu. Uvedomte si však, že tým by ste neposlúžili ani sebe, ani vedeckému bádaniu. Ste zatiaľ jediní ľudia na Zemi, ktorí bez pomoci zložitých aparatúr môžu kontrolovať mozgovú činnosť iných osôb. Aspoň tak nám hlásilo vedenie vašej školy.“

Juro sa nespokojne hniezdi v kresle. Andrea usúdi, že záležitosť si vyžaduje skôr dievčenský takt a dôvtip. U chalana nikdy

nie je isté, kedy mu začnú červenieť končeky uší a začne tárať piate cez deviate.

„Čo by sme mali urobiť?“ zaujíma sa. „A kedy nás pustíte domov?“ dodáva vzápätí.

„Spolupracovať s nami pri skúmaní činnosti vašich mozgov,“ sucho oznamuje hlas. A hneď chlácholí: „Pravda, pokiaľ si želáte vrátiť sa k rodičom, sestra Anita — mimochodom, počas vášho pobytu u nás by bola vašou spoločníčkou — vás okamžite usadí do nášho vznášadla.“

Ponuka znie lákavo. Koniec koncov, čo také môžu oželiť zo školy? Vysvetľujúce a skúšobné programy, nejaké súťaže na ihriskách. Možno štipku prekárania potmehúdskeho Buxa...

Juro zbystrí pozornosť. Aj z Andrey vyprcháva stiesnenosť.

„No... v záujme vedeckého

bádania,“ zatahnu ešte nie celkom rozhodnutí.

„Uvažujete správne.“ Hlas akoby čítal myšlienky im. „Váš pobyt v ústave v nijakom prípade nepotrva viac ako týždeň, taká je podmienka vašich rodičov i vyučujúcich. O ostatnom sa dohodneme po skončení experimentu. Máte nejaké osobitné želanie?“

Andrea pokrčí plecami. Keby vedľa nesedel Juro, hneď by ho vyslovila: ráno si v náhlivosti zabudla pribaliť do tašky medvedíka Mikiho: ako zaspí bez plyšového priateľa v náručí? Radšej však mlčí. Juro by to hneď po návrate širil medzi kamarátmi ako „skvelú ukážku babskej náтуры“.

Piatok medzitým prestal úporne húzvať čelo.

„Ja teda mám,“ obliže si pery. „A dúfam, že ho splníte, ináč vás neberiem vážne.“

„Vyslov ho!“

„Mám fantastickú chuť na haruľu,“ zdôverí sa, nevšímajúc si vyvalené oči spolužiačky a vzápätí jej chichot. „Mama mi ju sľubuje už pol roka. Rozumie sa, nikdy jej nezvýši čas... Je na tom niečo smiešne?“ vybrechne na Andreu i neviditeľný reproduktor.

Smiech z reproduktora sa mieša s tenulinkým chichotáním a je výrečnou odpoveďou. Navo-

nok neuveriteľné: v dvadsiatom prvom storočí závisí úspech možného svetového objavu — od sústa chutného domáceho jedla.

Riaditeľ koncernu Cogit (počítačové systémy pre všetky použitia) si nechá zopakovať hlásenie; už to nasvedčuje, že ho skutočne pokladá za mimoriadne dôležité:

„Európa, Bratislava: Podľa overených informácií vyskytol sa prípad dokonalého jednostranného telepatického spojenia. Dve osoby vo veku 10 rokov dešifrovali prirodzenou cestou mozgové impulzy na nich celkom nezávislých a neznámych osôb. Záležitosť sa na žiadosť tamojšieho Neurofyziologického ústavu utajuje. Pobyt konkrétnych nositeľov vlastnosti UCR-1 momentálne nie je známy.“

Riaditeľ si zamyslene šúcha bradu. Na vyhodnotenie správy nepotrebuje ani pomoc ústredného počítača koncernu, pokladaného za najdokonalejší na Zemi. Obráti sa k malej kovovej skrinke — sústave citlivých senzorov, schopných zachytiť šifrovaný príkaz mozgu.

O niekoľko minút vstúpi do pracovne vedúci spravodajského oddelenia koncernu, aby si prečítal správu.

Muži mlčky pozerajú na seba.

Veľmi dobre si rozumejú aj bez slov.

(Pokračovanie)

ILUSTRUJE JÁN DRESSLER

Vidieť viac ako iní

Rozhovor so spisovateľkou Hanou Zelinovou

V auguste sme si pripomenuli 45. výročie SNP. Z detstva si pamätám na postavu cigánskeho chlapca Jakubka, ktorý zomiera počas Povstania. A hoci ide o príbeh z knižky, obraz chlapčáta s dvojfarebným očkom mám podnes pred sebou...

To chlapča neurobilo radosť iba deťom, ktorým je knižôčka Jakubko určená, ale aj mne. Zodrala som už dva páry topánok cestou na besedy s deťmi. A vôbec ma nezaboleli slová malého prváčika Citra Lakatoša, ktorý mi povedal, že ma nemá rád, pretože som nechala Jakubka umrieť. Rozveselili ma slová o trošku staršej žiačky v Oščadnici, ktorá si ma vraj inakšie predstavovala: myslela si, že mám tri oči. Dvoje vpredu na tvári a jedno vzadu v tyle. To vraj preto, lebo spisovatelia viac vidia ako ostatní... To viac bola moja schopnosť napísať príbeh tak, aby sa čitateľovi páčil. A od tých čias viem, že spisovatelia,

ktorí píšu pre deti a mládež, vidia viac ako iní ľudia.

Z obdobia vojny čerpajú aj knižky *Sivá húska*, *Taká čudná jar* či *Bosý generál*. Na ktorú jar si najradšej spomínate?

V mojom živote už prišlo a odišlo veľa jarí. Otec nám každú jar otíkal vrbové píšťalky na brehu Turca. No a krásna bola aj v roku 1945, keď som z obloka rodičovského domu na Vrútkach videla vojakov I. Československej brigády oslobodzovať moju rodnú obec.

Neskôr ste vydali poviedky pod názvom *Otec*, povedz pravdu a novelu *Večer neprídem*. Túžili ste niekedy v detstve ujsť z domu?

Netúžila. Mala som krásne detstvo. Ale raz sa predsa čosi obdobné stalo! Povedala som

Hana Zelinová Ulnky-žblnky

mame, že sa mi u kamarátky väčšmi páči ako u nás doma. A viete prečo? Lebo mali v záhrade sedem trpaslíkov, kým my ani jedného, a že Boženke kúpili do izby ružový nábytok. No a čo sa stalo? Moja dobrá mama nepovedala ani slovo, ale začala ukladať na hrbku moje najkrajšie šaty, nové lakové topánky, všetky mašle a na samý vrch okruštek chleba. A keď to všetko zaviazala do batôžka, povedala nie mne, ale staršej sestre Gabike, aby ma odprevadila ta, kde sa mi lepšie páči. Aj teraz ma striasa hrôza, keď si na to spomeniem. Až dnes si uvedomujem, ako muselo mamku zabolieť srdiečko, keď si vypočula také neuvážené slová. Preto treba považovať nad každým slovom, ktoré vypovieme pred matkou.

Kto sa poponáhla, možno ešte dostane kúpiť knižku *Spať na slnku*. Zaspali ste niekedy niečo dôležité?

Za detstva áno, najmä keď ma mama zabudla včas zobudiť do školy, ale potom už nie. Jednou z pekných vlastností dospelého človeka je zodpovednosť. No a keď ju má, tak zvyčajne príde včas. Ale poviem vám, čo sa mi raz stalo. Bola som v Kanade, kde som hľadala materiály pre román o našich starých vysťahovalcoch. Na spiatocnej ceste mi lietadlo z Toronta do Montrealu odletelo pred nosom. Našťastie všade sú dobrí ľudia. Posadili ma do švajčiarskeho lietadla a v Prahe som bola načas. Meškali iba kufre — tie prišli za mnou až o dva dni.

Pripravila
NATAŠA PAVULAKOVÁ

Zápisník Slniečka

V októbri zatvorí svoje maľované brány Bienále ilustrácií Bratislava. V rámci tejto krásnej výstavy pre deti a dospelých sa uskutočnilo veľa zaujímavých podujatí. 8.—12. septembra prebehla vo Filmovom klube v Bratislave Medzinárodná prehliadka animovaných filmov. Deti tu mali možnosť vidieť naozaj všeličo: od prehliadky slovenských kreslených filmov až po najlepšie filmové a televízne spracovania knihy Lewisa Carrolla *Alica v krajine zázrakov*...

O tom, že svet detskej ilustrácie a kresleného filmu majú k sebe veľmi blízko, dosvedčilo medzinárodné sympóziu *Obraz v knihe a animovanom filme*. A čo je to sympóziu? Staré grécke slovo, ktorého podoba celé stáročia znamenala duchaplný rozhovor.

2. októbra oslávi vzácné jubileum — 80. narodeniny slovenská spisovateľka, národná umelkyňa Margita Figuli. Pre deti napísala veršovanú *Baladu o Jurovi Jánošíkovi* a knižku *Môj prvý list*. Tí starší sa môžu začítať do románu *Mladosť*, do ktorého autorka vložila kus svojho vlastného detstva a rodnej Oravy. Srdečne blahoželáme!

Slniečko

Mesačník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež.

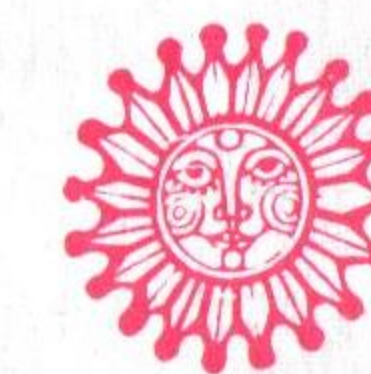
Adresa redakcie: 815 19 Bratislava, Suvorovova 3. Telefón 523 26.

Šéfredaktor Ján Turan, zástupca šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., grafická

Kto má rád tajomstvá starých pyramíd a záhadných vykopávok, iste pozná meno spisovateľa Vojtecha Zamarovského. Spisovateľ sa 5. októbra dožíva sedemdesiatich rokov, a tak mu k narodeninám srdečne blahoželáme!

Vydavateľstvo Mladé letá v spolupráci s Galériou hlavného mesta Bratislavy pripravilo pre deti zaujímavú výstavu — Slovenskí ilustrátori deťom. Prostredníctvom žiarivých originálov plných farieb sa vám na nej predstavujú maliari-illustrátori — nositelia Ceny Ludovíta Fullu. Nech sa páči — brány Mírbachovho paláca v Bratislave sú pre vás otvorené dokorán!

22. októbra dožije sa 70 rokov slovenský maliar, národný umelec Vincent Hložník. Veľkú časť svojho tvorivého nadšenia vložil do knižnej ilustrácie pre deti. *Robinson Crusoe*, *Rozprávky z púšte i mora*, *Andersenove Rozprávky*, *Jasietka* a mnohé ďalšie vám isto pripomenú zvláštne ťahy jeho štetca. S jeho obrázkami sa mnohí z vás stretávajú aj na stránkach učebníc. A ešte vám pripomenieme, že národný umelec Vincent Hložník ilustroval aj prvé číslo obnoveného *Slniečka* v roku 1969. V mene všetkých čitateľov *Slniečka* mu blahoželáme!

úprava Viera Fabianová, redaktorka dr. Lubicke Kepštová.

Redakčná rada: Zaslúžilý umelec Miroslav Cipár, zaslúžilá umelkyňa Mária Ďuričková, zaslúžilý umelec Lubomír Feldek (predseda), Peter Glocko, Daniel Hevier, Juraj Klaučo, Vojtech Kondrót, Ján Navrátil, Ondrej Zimka.

Tlačia Polygrafické závody, z. p., Bratislava.

Prečítaš na dúšok

Kto z vás by nechcel lietať... Len tak — rozťahnuť ruky ako krídla a zakrúžiť vysoko nad lesom, nad mestom, nad riekou...

Kým sa naučíte odlišovať sny od skutočnosti a naopak, prejde ešte niekoľko rokov. Cez svoje túžby sa učíte spoznávať svet, pomocou fantázie a predstavivosti si vytvárate svoje vlastné nezameniteľné „ja“.

Taký je aj Janko Hraško z knižky *Rudolfa Slobodu Hraničný kameň*. Nebojte sa, nemá nič spoločné s maličkým chlápätkom zo slovenskej ľudovej rozprávky. Je to chlapec ako vy, ktorý verí svojim snom natoľko, že sa ich pokúša uskutočniť napriek výsmechu spolužiakov. Vo svojom tajnom snažení však nájde aj spriaznené duše — Aničku Cibulkovú a nového kamaráta — Plíhala. Držia spolu pri svojom malom úteku z domova, keď Plíhala rodičia nútia chodiť na balet. Určite aj vy, deti, máte podobné problémy.

Príbeh Janka Hraška sa však ku koncu mení na napínavú detektívku. Budúci štvrták pátra po unesenej spolužiačke a pritom navždy stráca svoj domov...

Ani záložka knihy „neprezradí, čo sa skrýva za tromi bodkami. Jankov príbeh je totiž taký nezvyčajný, že si knižku istotne prečítate na dúšok a tie tri bodky si už potom ľahko doplníte“.

LUBICA KEPŠTOVÁ

va-Krasňany. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlačie, Gottwaldovo nám. 6, 813 81 Bratislava. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročne predplatné 30 Kčs.

Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

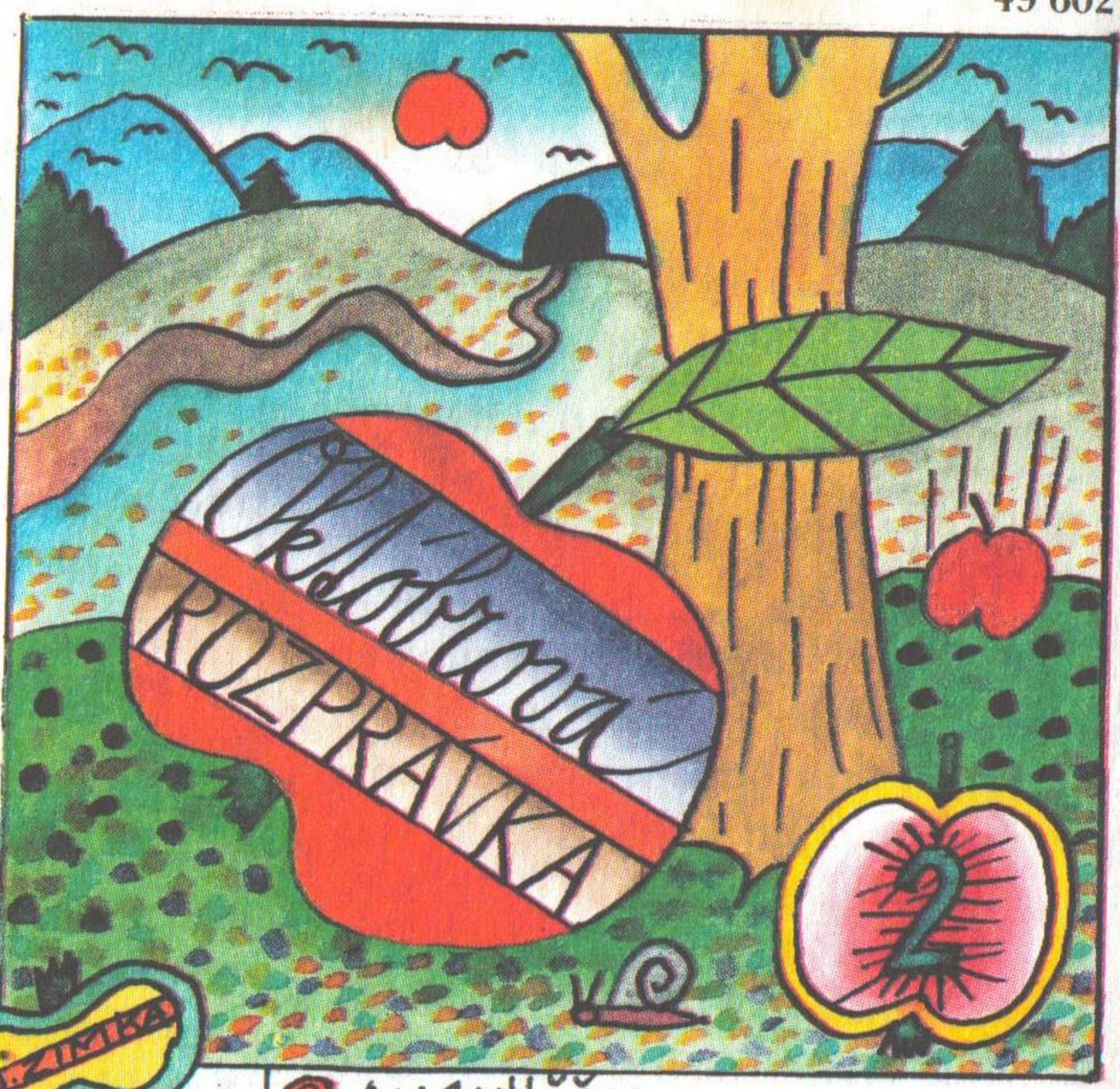
NIE JE TO TAK DÁVNO, V ROZPRÁVKOVOM ČASE, V SNEHOM ZAPADANEJ KRAJINE...

ČAKALI NA MARIENKU. MACHOCHA SLÚBILA, ŽE JU V MRAZE A ZIME POŠLE ZBIERAŤ JAHODY.

... SEDELO OKOLO OHŇA 12 MESAČIKOV

NIE JE MARIENKA CHORÁ? NEDOSTALA NÁHODOU CHRÍPKU?

ČAKANIE SI KRÁTILI ROZPRÁVANÍM ROZPRÁVOK:

1) AJ TROJHLAVÝ ŠARKAN JE OMYLNÝ. UNIESOL Z KTOREJSI ROZPRÁVKY LENIVÚ PRINCEZNU.

CELE DNI NEROBILA NIČ, LEN SA POZERALA Z OKNA A VYČAKÁVALA, KEDY SA VRÁTI TROJHLAVÝ ŠARKAN ZO SLUŽOBNEJ CESTY.

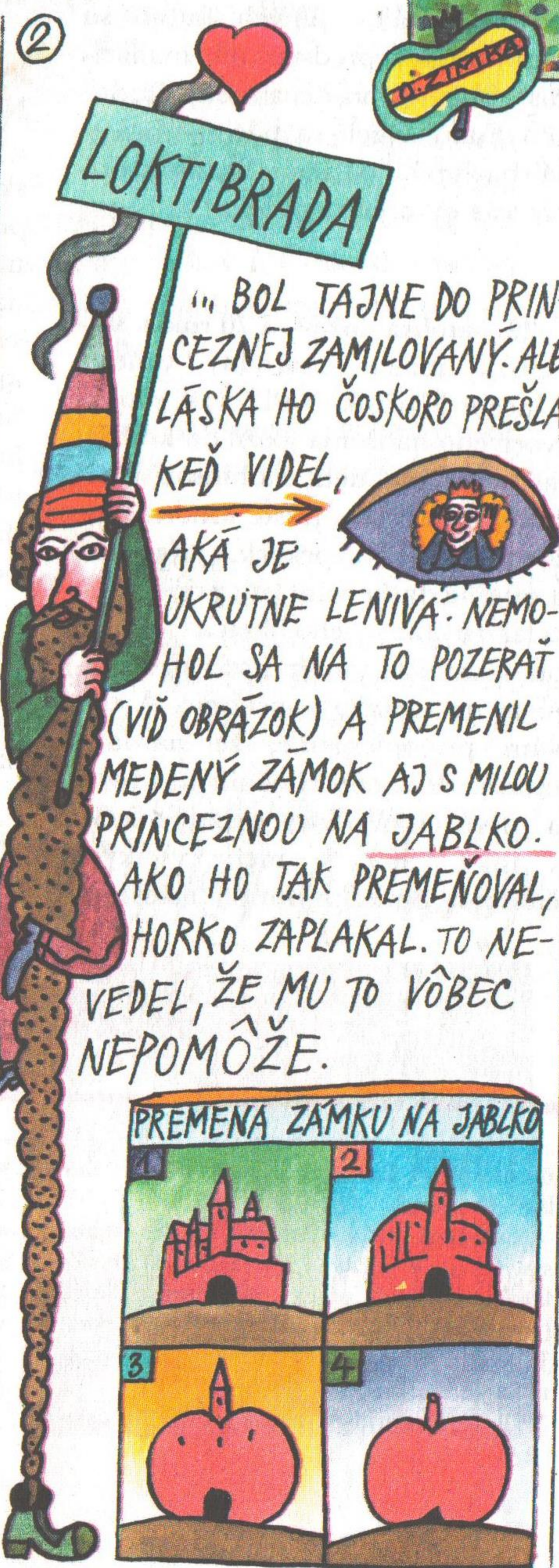
JAJ, JAJ, JUJ, JAJ, JUJ!

METLA PLAKALA V KÚTE ZÁMKU. TAK SA NATRIASALA, ŽE PADALA OMIETKA...

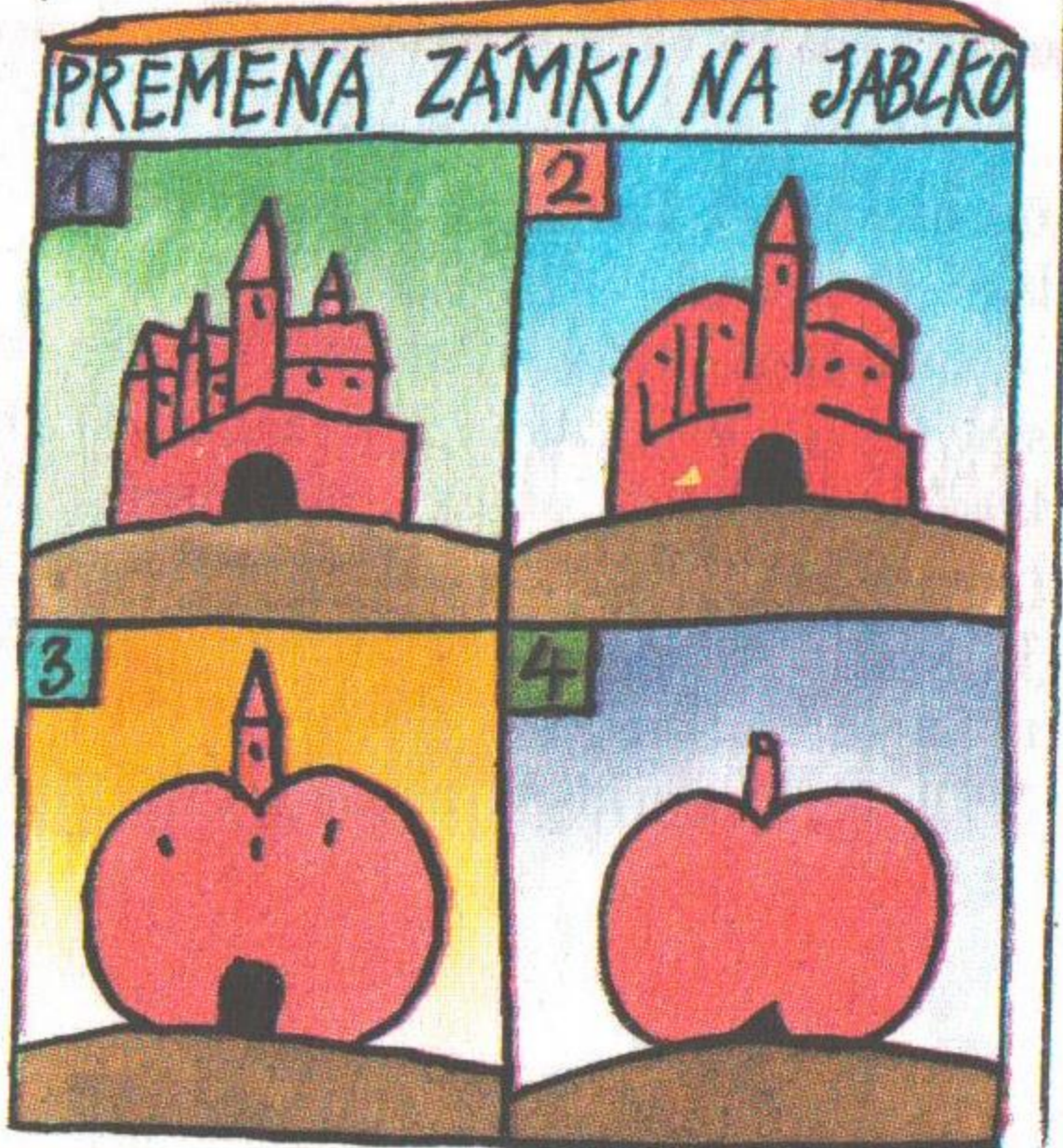
VYSÁVAČ SA OD JEDU SÁM ZAPÍNAL A VYPÍNAL.

SOS CHUDERA HANDRA UMIERALA OD SMÄDU. PREDSTAVTE SI, V SUCHOM VEDRE

2) "BOL TAJNE DO PRINCEZNEJ ZAMILOVANÝ. ALE LÁSKA HO ČOSKORO PREŠLA, KEĎ VIDEL, AKÁ JE UKRÚTNE LENIVÁ. NEMOHOL SA NA TO POZERAT (VIĎ OBRÁZOK) A PREMENIL MEDENÝ ZÁMOK AJ S MILOU PRINCEZNOU NA JABLKO. AKO HO TAK PREMEŇOVAL, HORKO ZAPLAKAL. TO NEVEDEL, ŽE MU TO VÖBEC NEPOMÖŽE.

3) NAJVÄČŠIA GALIBA NASTALA, KEĎ SA VRÁTIL ŠARKAN ZO SLUŽOBNEJ CESTY A OLOVENÉ HALUŠKY NIKDE. MALA ICH NAVARIŤ PRINCEZNA. VYŠTRAŠENÝ LOKTIBRADA UKRYL MEDENÉ JABLKO MEDZI OSTATNÉ JABLKÁ. ČO SA ŠARKAN NAHĽADAL. AJ V OVOCNÝCH SADOCH.

PREŠIEL VŠETKY ZELOVOCE V PODZEMNOM KRÄĽOVSTVE. ALE VŠETKO MÁRNE!

PRIATELIA, AK NÁJDETE V JABLKU NAMIESTO PORIADNEHO ČERVÍKA LENIVÚ PRINCEZNU, HNEĎ JU POŠLITE NA TÚTO ADRESU:

Jano Loktibrada
ul. Neviemaká č. 0
Neviemkde
831 156

VEĎ KTO BY SI CHCEL LENIVÚ PRINCEZNU NECHAŤ DOMA. JA TEDA NIE! TO BY BOL ÖPLNÝ...